Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciurĭ:
în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. seu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 30)

„Gazeta“ iese în fiă-care ¢i.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şese lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 158.—Anul LVIII. Braşov, Duminecă, 16 (28) Iulie 1895.

Urmărirea în afacerea monumentului lui Iancu.

Braşov, 15 Iulie v. 1895

In numĕrul foiei nóstre de Marţĭ, 11 (23) Iulie, ni-am fost esprimat părerea de rĕu, că domnii colectanţĭ pentru monumentul lui Avram Iancu, carĭ au fost traşĭ la rĕspundere şi condamnaţĭ la câte 5 şi 3 ¢ile arest de poliţia oraşului Sibiiu, n'au publicat sentinţa, ca publicul român sĕ vadă şi sĕ se convingă cum şi pe ce temeiu au fost condamnaţĭ.

Faimosul ordin volnic şi ilegal al ministrului Perczel, prin care opresce de-a se mai face colecte pentru ridicarea unui monument lui Iancu, dela 15 Martie a. c. 1895, ne era cunoscut, dér nu era de ajuns spre a servi ca basă pentru condamnarea celor doi colectanţĭ şi pentru confişcarea banilor adunaţĭ. De aceea am cerut dela ei, ca sĕ publice sentinţa şi recursul lor, ca sĕ se facă lumină asupra acestei duşmănóse urmărirĭ.

In cele din urmă, după 14 ¢ile dela înmânarea ei, s'a publicat în „Fóia Poporului“ acéstă sentinţă, pe care o reproducem şi noi mai jos. Se vede dintr'însa, că am avut dreptate, când am susţinut, că condamnarea amintiţilor colectanţĭ din Sibiiu nu s'a putut face decât pe basa unei alte ordinaţiunĭ din vremile lui Tisza.

Şi într'adevĕr sentinţa ne arată că poliţia a judecat pe d-nii T. Liviu Albini la 5 ¢ile şi pe d-l Ioan Moţa la 3 ¢ile arest, pe basa ordinaţiunei ministrului de interne dela 16 Aprile 1882 nr. 18,613.

Acésta ordinaţiune, dată de fostul ministru Tisza, privesce aşa numitele contribuirĭ de milă (könyöradományok) şi ¢ice, că pentru adunarea lor trebue sĕ se céră voiă dela ministrul de interne. Pe timp de 6 ¢ile, numai şi numai pe teritoriul iurisdicţiunei lor, pot sĕ dée acéstă învoire şi vice-şpanii şi primarii.

Cei-ce fac colecte de milă fără concesiune sunt după acéstă ordinaţiune a se pedepsi de cătră autorităţile administrative pe temeiul art. de lege 40 din 1879. In casul de faţă s'a aplicat § 66 al acestei legĭ pentru transgresiunĭ.

Sĕ vedeţi acum ce ¢ice acest § 66: „Cel-ce făr' de concesiune dela autoritate *cerşesce* în loc public, séu mergênd din casă în casă séu cel-ce îndémnă pe copiiĭ mai micĭ de 16 anĭ la cerşire séu îi trimete sĕ cerşéscă, séu spre scopul acesta îi lasă sĕ cerşéscă pentru altul: sunt a-se pedepsi cu arest până la 8 ¢ile.“

Pe temeiul acestui paragraf, au fost déră condamnaţĭ cei-ce au adunat colecte pentru ridicarea unui monument lui Avram Iancu!

S'a mai pomenit óre aşa ceva în vr'o ţéră, ce se ¢ice a fi civilisată? Se adună colecte pentru un bărbat mare, istoric, al unui popor întreg, pentru un strălucit luptător şi erou naţional şi acésta se pune în categoria cerşirilor de milă, ér colectanţii sunt trataţĭ, ca cerşitori, carĭ umblă din casă în casă fără voiă dela poliţiă!

Óre când Ungurii au adunat banĭ pentru a înălţa memoria ómenilor însemnaţĭ din istoria lor, tot ca cerşitorĭ au fost trataţĭ?

Dér, după-ce însuşĭ ministrul de a¢ĭ Perczel nu s'a sfiit de a insulta chiar prin ordinaţiunea sa memoria unei figurĭ măreţe istorice ca Iancu, sĕ ne mai mirăm óre de modul cum fură judecaţĭ numiţii colectanţĭ?

E învederat, că décă în acest stat s'ar mĕsura cu mĕsură egală, sentinţa, despre care vorbim, n'ar fi fost nicĭ-odată cu putinţă.

Mai aflăm însĕ din sentinţă şi motivele ei, că căpitanul poliţiei a mai îndatorat pe colectanţĭ sĕ depună suma adunată de 3780 fl. 65 cr. şi 330 Lei 50 banĭ în fondul visteriei reg. ung. Va se ¢ică o confiscare în adevĕratul înţeles al cuvêntului. Şi pe ce-şĭ baséză el acéstă mĕsură? Pe ordinul volnic al ministrului Perczel din 15 Martie a. c.

Legile garantéză sânţenia proprietăţii. Cum póte dér un ministru sĕ se facă stăpân pe banii contribuenţilor, aşa numai după plac?

Acéstă sentinţă e cu neputinţă a se susţiné pe basa legilor, căcĭ ea lovesce tot de-odată şi în libertate şi în dreptul de proprietate al cetăţénului.

Aflăm, că recursul D-lor Albini şi Moţa la vice-şpanul n'a avut nicĭ un resultat, căcĭ sentinţa poliţiei a fost confirmată. Acum numiţii domnĭ au însărcinat pe D-l adv. Dr. Amos Frâncu din Sibiiu sĕ le facă recursul la ministru. Nu ne îndoim, că d-sa va sci sĕ pună în adevĕrata ei lumină afacerea acésta tristă, din tóte punctele de vedere.

Până vom cunósce însĕ şi cuprinsul recursurilor înaintate, ¢icem, că de când e lumea nedreptatea numai prin mĕsurĭ de forţă brutală şi cu călcarea legilor s'a putut susţiné.

Etă sentinţa, despre care vorbim mai sus:

Sentinţă.

1) *T. Liviu Albini*, proprietarul ¢iarelor „Tribuna“ şi „Foia poporului“, născ. la 1864 în Şpring, gr. cat., neînsurat, fost pedepsit odată pentru vină de presă, cu 2 lunĭ temniţă şi de repeţite-orĭ cu detragere de cauţiune;

2) *Ioan Moţa*, redactorul „Foii poporului“, n. în Nojag, la 1868, gr. or., neînsurat, nepedepsit, — au fost aflaţĭ vinovaţĭ de transgresiun, (vina) prescrisă în ordinaţiunea (porunca) înaltului minister r. ung. de interne dela 16 Aprilie 1882 nr. 18,613, — sĕvêrşită prin adunarea publică în tótă ţéra — de milă pentru scopul ridicării unui monument lui Avram Iancu, fără a-şĭ fi câştigat mai înainte îngăduinţa recerută, — şi au fost pedepsiţĭ pe temeiul §-lui 69 al art. de lege 40 din 1879, şi anume:

T. Liviu Albini la arest de 5 ¢ile, *Ioan Moţa* de 3 ¢ile, şi la purtarea cheltuelilor de traiu în arest; mai departe pe temeiul ordinaţiunii în. min. r. ung. de int. dela 15 Martie 1895 nr. 426/1895, osândiţĭ solidar (la olaltă) la estradarea sumei adunate de 3780 fl. 65 cr. şi 330 lei 50 banĭ, în fondul visteriei reg. unguresci, îndatoraţĭ mai departe sĕ-şĭ facă pedépsa în 15 ¢ile dela ridicarea la valóre a acestei sentinţe, la din contră vor fi siliţĭ la acésta, şi în acelaşĭ termin sĕ depună la oficiul din loc suma adunată, sub pedépsă de esecuţiă.

Contra acestei sentinţe se póte face recurs dela înmanuare în 3 ¢ile.

Motive:

Prin mărturisirile lui *L. Albini* dela 27, şi *Ioan Moţa* dela 29 Iunie, precum şi prin cele publicate în „Fóia Poporului“ şi „Tribuna“, s'a dovedit, că numiţii au adunat, prin ¢iarul sĕptĕmânal „Fóia Poporului“, deşi îndemnul a venit dintr'altă parte, şi au primit ei personal milă în scopul ridicării unui monument lui Avram Iancu, care milă însĕ n'a fost încă, şi nicĭ nu era iertat sĕ fiă întrebuinţată pentru acel scop, prin care adunare au călcat amêndoi ordinaţiunea în. minister reg. ung. de interne din 16 Aprilie 1882 numĕrul 18.613—1882, şi în înţelesul aceleia, pe temeiul §-lui 66 din art. de lege 40 din 1879 au fost osêndiţĭ, afară de aceea pe temeiul ordin. în. minister r. u. de interne din 15 Martie a. c. nr. 426—1895 a trebuit sĕ fiă îndatoraţĭ la estradarea (confişcarea) sumei adunate.

Ca moment agravator pentru *T. L. Albini* a fost socotită împregiurarea, că dênsul, ca proprietar al foilor „Tribuna“ şi „Fóia Poporului“, a fost de repeţite-orĭ pedepsit şi că el apare ca adevĕratul adunător, pe când *Ioan Moţa*, nepedepsit, este a se privi numai ca locuţiitor al lui T. L. Albini, în vremea petrecerii acestuia în arest.

Sibiiu, 29 Iunie 1895.

Simonis, căpitanul poliţiei.

Congresul naţionalităţilor.

De câţĭ va anĭ s'a tot vorbit despre un congres al naţionalităţi-

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

SOSESCE.

De *Victor Crasescu*.

(Fine.)

Trăgeau la năvod de-i luau dracii.

— Par'că-i prea uşor, nu sciu ce sĕ fiă, dise dascălul.

— Scii tu mult, din lingură şi în gură, ai vĕdut! i-a rĕspuns diaconul, înainte... trageţĭ!..

Acuma a ¢ărit popa un gât de şip, eşind din buzunarul diaconului. Popa l'a scos încetişor, l'a mirosit, a dat şi vechilului sĕ miróse şi clătinând din cap desnădăjduit a vîrît şipul în buzunarul sĕu.

— De acésta face atâta sgomot! şopti popa. Vechilul nu ¢ise nimica, numai a râs.

Diaconul nicĭ n'a simţit de isprăvile popei şi ţipa înainte. In sfîrşit năvodul ajunse la mal şi... vai! jumĕtate de fund era rupt! popa dădea din mânĭ de mirare.

— Ve¢ĭ ce ai făcut tu? se răsti el la diacon, ve¢ĭ ce-ai rupt năvodul? Ce sĕ facem acu?

— Eu, ce-s de vină? l'am rupt eu?

— Dér cine? nu ¢iceai tu: trageţi, trageţi, înainte, ca un căpiat?

Dér nicĭ diaconul nu şĭ-a perdut firea.

— C'est n'est rien! a strigat el de odată franţuzesce: nimica! Şi scoţênd tot năvodul pe mal, a ¢is dascălului: Alergă, dascăle, la crîşmă şi cumpĕră un ghem de sfóră inglizéscă, repede... iute. Indată cârpim noi ruptura acésta!

— Dumné-ta mai bine trimite pe pălămar, i-a rĕspuns dascălul şi s'a pus jos pe pămênt.

— Atuncĭ alérgă tu, pălămare, iute!

— Dér, óre dă crîşmarul sfóră fără banĭ? îl întrebă pălămarul.

— Cum sĕ nu dea, spune, că părintele a trimes.

— Şi pentru-ce, mĕ rog, părintele? Tu ai rupt, tu drege, strigă popa mânios.

— Dreg eu, daţĭ sfóră!

— Dómne, Dómne, ce păcat am mai avut! se căină popa şi vîrînd mâna în busunar după parale, scóse câte-va copeicĭ şi le dădu pălămarului.

— Iute, marş! a mai sbierat diaconul în urma pălămarului, apoi par'că aducêndu-şĭ aminte de ceva, a dat fuga cătră pădurice, dér n'au trecut nicĭ două minute şi vĕdênd busunarele góle, a eşit fript şi alergând, ca un smintit, a sărit în luntre, a trecut repede iazul şi oprindu-se acolo, unde luase dela băeţĭ frânghia năvodului, a început a căuta cu de-amĕruntul prin iérbă, apoi sărĭ în luntre şi negăsind nimica, s'a suit din nou în luntre şi a vâslit până la mijlocul iazului, acolo unde se încurcase năvodul. Acolo se opri, se puse în genunchĭ şi punênd mâna la ochĭ, s'a uitat lung, lung în fundul iazului, apoi lepădând anteriul şi cămaşa a vîrît amêndouĕ mânile în apă. Bâjbăind mult a dat de nu sciu ce.

— Ecă fundul năvodului, a strigat el atuncĭ scoţênd din apă o bucată de împletitură, ca de un stânjen de lungă şi scuturând'o în aer. Ecă afurisitul de năvod se aninase într'o ciótcă la fund.

Dér se vedea, că nu căutase el fundul năvodului, ci alt-ceva, căcĭ îmbrăcându-se cu hainele şi lăpădând în luntre bucata ruptă, a mai mers în alt loc şi negăsind nicĭ acolo ce căuta, s'a întors posomorît la preot şi s'a aşedat la pămênt turcesce cu piciórele sub dênsul.

— Dér ce este, diacóne, ai perdut ceva? îl întrebă popa.

Acuma înţelese el trĕba.

— Sfinţia-ta l'ai luat, ¢ise el vesel şi alăturându-se de preot.

— Ce?

— Dér îl ai! pe ochĭ te vĕd?

— Ce, diacóne, spune lămurit, nu te pricep...

— Destul, destul, nu mĕ chinui, dă-mi-l...

— Décă e aşa, naţi-l, Dumne¢eu cu tine. Apoi scóse şipul din buzunar şi i-l dete.

— Merci beaucoup! strigă diaconul. Voulez-vous? mai făcu el întin¢ênd şipul la vechil.

— Mulţumim, nu vrĕu, rĕspunse vechilul.

lor asuprite din statul ungar, al căruia scop era de a-se înțelege, cum sĕ lupte împreună, pentru a-se apĕra în potriva dușmanului comun.

Un astfel de congres s'a convocat în decursul acestei sĕptĕmânĭ printr'un apel adresat cătră *Românii, Slovacii și Sêrbii din statul ungar.* Congresul e convocat pe ḑiua de *10 August* st. n. în *Budapesta.* Apelul e cam de următorul cuprins:

Prin legea de naționalitate dela 1867, politicii maghiarĭ au luat însărcinarea, de-a mulțumi pe toțĭ locuitorii statului ungar, lucrând cu toții împreună la înaintarea și fericirea patriei. Guvernele și dietele din Budapesta însĕ, în loc de-a face popórelor dreptatea făgăduită, s'au îngrijit de binele și fericirea unui singur popor, a poporului maghiar, pe care l'au ridicat la rangul de *popor privilegiat*, pe când pe celelalte popóre, ce locuesc din vechime aceste țĕrĭ, le-au degradat la rolul de *streinĭ în patria lor*; au făcut tot ce li-a stat în putere pentru a-le scóte din viéța publică a statului și astăḑĭ lucréză pe față și cu brutalitate revoltătóre la desființarea naționalităților nemaghiare.

Astăḑĭ nu esistă Român, Slovac și Sêrb, care sĕ nu vadă, că cu Ungurii nu se mai póte face nimic. Trebue dér, ca noi toțĭ, carĭ avem aceleașĭ drepturĭ de apĕrat, sĕ ne înțelegem și sĕ lucrăm mână în mână, așa ca sĕ putem pășì în fața dușmanului nu ca ómenĭ, carĭ cerșesc drepturĭ dela bună-voința cuiva, ci ca un factor, care îșĭ eluptă drepturile sale prin hărnicia propriă.

Pentru ajungerea acestui scop, încă dela începutul anului 1893 anumițĭ fruntașĭ ai Românilor, Slovacilor și Sêrbilor au întrat în anumite înțelegerĭ, în urma cărora s'a convocat acum congresul celor trei națiunĭ, în care se va hotărî asupra unui program comun de lucrare.

Acesta este cuprinsul apelului, care e subscris de d-nii: *V. Mangra* și Dr. Stefan *Petrovicĭ* din partea Românilor; Paul *Mudron* și Dr. Samo *Daxner* din partea Slovacilor; Dr. Emil *Gavrila* și Nicola *Ioximovicĭ* din partea Sêrbilor.

Foile și Congresul naționalităților.

Tóte foile din Transilvania și Ungaria se ocupă cu Congresul naționalităților, ce s'a convocat pe ḑiua de 10 August n. la Budapesta.

Foile românescĭ de ḑi au publicat tóte apelul subscris de convocătorĭ. Acest apel îl vor afla cetitorii noștri pe scurt la alt loc al numĕrului nostru de aḑĭ.

Dintre foile sêrbescĭ, „*Zastava*“ din Neoplanta a publicat un articol asupra Congresului, în care ḑice între altele:

„Așa-déră a sosit óra, în care se va da viéță unirei în luptă contra năvălirei dușmănóse, care s'a sufulcat, ca sĕ ștérgă de pe fața pămêntului pe toțĭ câțĭ nu sunt Maghiarĭ. Suntem convinșĭ, că acéstă întórcere însĕmnată, care ne va câștiga drepturĭ pe un timp mai îndelungat, va fi îmbrățișată din partea Sêrbilor... A bătut o óră estra-ordinară; terminul este fórte scurt, însĕ momentuos. Inima învăpăiată națională sêrbă va delătura tóte greutățile mĕrunte, și la 10 August va dovedi, că Sêrbul încă este viu, că e voinic, nu va rĕmâné cu mânile încrucișate la o parte atuncĭ, când conducĕtorii lui plécă la meetingul competent. Sêrbilor, nu întârḑiațĭ, gătiți-vĕ, căcĭ ochii Europei civilisate petrec mișcarea nóstră, ér momentul decisiv va fi la 10 August în Budapesta. *Sĕ nu ne làsăm*“.

Étă acum câte-va vocĭ din foile unguresci:

„*Hazánk*“ scrie un articol, în care vré sĕ desfătuéscă pe Românĭ dela alianța cu Slavii, despre care ḑice, că ar fi primejdiósă „Alianța naționalităților, ḑice numita fóiă, póte fi spre stricăciune națiunei maghiare, póte sĕ turbure pe un timp pacea internă a patriei, însĕ har Domnului, că sórtea a dat în mâna națiunei maghiare mijlóce, cu carĭ îșĭ póte apĕra interesele sale și póte restabili pacea turburată a patriei... Politica maghiară n'a putut face nicĭ când, însĕ alianța cu Slavii îi va face Muscalĭ mai curênd, orĭ mai târḑiu... Ne pare rĕu, că Românii ne urĕsc, dér noi credem, că e o greșélă a lor, décă pe sine nu se iubesc mai tare, de cum ne urĕsc pe noi“.

„*Magyarország*“ scrie aspru contra congresului și provócă poliția din Budapesta sĕ ia mĕsurĭ.

„*Budapester Tageblatt*“ ḑice: „Décă apelul acesta va afla rĕsunet între naționalitățĭ și Congresul de fapt s'ar ține în Budapesta, atuncĭ cu tot dreptul trebue sĕ așteptăm cu încordare lucrările lui, carĭ aicĭ de sigur *nu vor întêmpina nicĭ o rea voință, décă vor rĕmâne între marginile legei*“.

„*Fejérmegyei Naplo*“ ḑice, că n'are nimic contra ținerei Congresului, doresce însĕ, ca sfătuirile și eventualele hotărîrĭ, ce se vor lua, sĕ nu trécă la nicĭ un cas peste marginile legei.

„*Budapesti Hirlap*“ scrie un lung articol despre alianța naționalităților. In partea dintâiu a articolului se ocupă cu statul și naționalitățile și ḑice, că nici-dată Ungaria nu va puté fi împărțită după naționalitățĭ, căcĭ atuncĭ ea ar înceta de-a mai fi ceea ce este: stat național maghiar (N'a fost nicĭ-odată — Culeg.) Spune apoi, că în Ungaria se guvernéză rĕu și acéstă guvernare e causa, că naționalitățile cad pradă în mâna „agitatorilor“. Nu se póte edifica însĕ stat fără legĭ și instituțiunĭ bune, fără administrația coréspunḑĕtóre. Condițiunile acestea lipsesc politicei naționale unguresci, de când stăpânesce partida liberală. Acésta e o primejdiă internă, dér mai e și primejdia esternă, că naționalitățile din Ungaria au frațĭ de sânge în vecinătate, carĭ constituesc state naționale independente. Acésta este un motiv mai mult, ca politicii maghiarĭ sĕ foloséscă timpul de pace pentru organisarea statului național maghiar. Spre scopul acesta, décă e „muszáj“, Ungurii pot aduce sacrificii amare, sub condiția ca înăuntru sĕ facă Ungaria tare, așa de tare, încât nicĭ inimicii internĭ, nicĭ cei esternĭ sĕ n'o pótă ruina. Fóia ungurésca înjură apoi pe guvern, care prin politica bisericéscă, prin pactărĭ micĭ cu grupurĭ de naționalitățĭ a făcut, ca certele și neînțelegerile sĕ crescă tot mai mult. E semnificativ însĕ, că nicĭ c'un cuvênt nu scrie contra ținerei Congresului.

„*Magyar Hirlap*“ ḑice la început, că Congresul s'ar întruni ciungărit, de-óre-ce nu vor fi representate tóte naționalitățile de sub Coróna sfântului Stefan. După glăvățina celor dela fóia ungurésca, convocarea acestui Congres ar fi o absurditate, mai ales pentru-că locul întrunirei s'a ales *tocmai Budapesta*. „De ce n'au ales ca loc de întrunire Sibiiul, Turoț-St.-Mărtinul, orĭ Neoplanta? Óre nu tocmai faptul, că l'au convocat *la Budapesta însémnă, că punctul politic central al celor trei naționalitățĭ este Budapesta*, și basa lor naturală de esistență este ideia de stat maghiar? Nu tocmai acéstă demonstrațiă și alegere comică de loc însémnă, că pe sufletul domnilor convocătorĭ a apăsat cu necesitate consciența centrului politic, care nu l'au putut afla decât în capitala maghiară, în representanța cea mai pregnantă a statului maghiar? Și cu tóte-că au ignorat învitarea autorității sĕu avisarea ei, c'un cuvênt orĭ-ce fapt, ce-l reclamă curtoasia esternă, totușĭ alegerea locului acestuia nu apare óre înaintea fiă-cărui om nepreocupat ca o închinare fără de voie și neintenționată înaintea ideii de stat maghiar și a capitalei maghiare?“ Fóia ungurésca, după-ce spune, că nu se teme de acest congres, ḑice: „Respectând libertatea, noi rugăm pe guvern, sĕ ia cu sânge rece acest tărăboiu pentru nimica“. (Ce generoșĭ sunt jupanii dela „M. H“ — Culeg.)

„*Egyetertés*“ scrie un articol dușmănos contra Românilor, Slovacilor și Sêrbilor din incidentul convocărei Congresului în Budapesta. Organul kossuthist se miră deoparte și se bucură de altă parte, că locul întrunirei s'a ales tocmai Budapesta, căcĭ, ḑice el, tocmai prin acésta se recunósce ideia de stat maghiar.

„*Pester Lloyd*“, organul guvernului, vorbind de Congresul convocat, ḑice din cuvênt în cuvênt: „Deși în contra ținerei unui ast-fel de Congres se pot aduce însĕmnate obiecțiunĭ de drept public și polițienesc, *noi pledăm totuși pentru-ca din partea guvernului și a autorităților sĕ nu se pună nicĭ cea mai mică piedecă în calea acestui congres.* Privind, ca de sine înțeles, că șovenilor noștri de deosebite clase de etate nu le va veni în gând a-șĭ manifesta patriotismul lor maghiar prin vre-un fapt turburător contra Congresului sĕu a membrilor sĕi, cele trei naționalitățĭ sĕ-șĭ verse în nemărginită libertate durerile lor în servoriul publicității, și ele prin acésta — ceea ce de sigur nu intenționéză — sĕ dovedéscă intregei lumĭ culte, până la ce grad sunt asuprite în acéstă țéră. Orĭ-ce contra-demonstrațiune arangeată de elemente necópte, ar duce numai apă pe móra naționalităților nemulțămite și s'ar folosi din parte-le peste mĕsură, ca un mijloc fórte bine venit de agitațiune. Sĕ vină déră și sĕ spună sincer, unde-i strînge păpucul. Ele, orĭ cât de departe ar merge în ținuta lor provocătóre, vor afla în cercurile nóstre seriόse politice, ascultătorĭ fórte atențĭ“.

Dér — ḑice mai departe „*Pester Lloyd*“ — se procédă cu mare precauțiune, pentru-că, décă vor veni cu plângerĭ asupra administrației, justiției și apăsării dărilor, asupra miseriilor agriculturei și-a decăderii industriei, vor veni și Ungurĭ, Nemțĭ și Rutenĭ și vor ḑice: Voim sĕ înjurăm și noi cu voi. Spune apoi, că Românii, Slovacii și Sêrbii dóră nu vor susține, că i-s'a făcut unuia dintre ei nedreptate la vre-o autoritate, pentru-că e Român, Slovac, sĕu Sêrb, orĭ că ar fi rĕmas în pagubă față cu membri elementului așa ḑicênd domnitor. Ca indivіḑĭ, ar isprăvi-o dér curênd cu plângerile lor; numai ca naționalitățĭ — ḑice-se — li-se face mare nedreptate, de care sĕ rĕsune pressa și parlamentele din afară.

Se spune, că scopul Congresului nu e atât plângerea, cât stabilirea unui program comun de acțiune. Și într'asta am dori *sĕ li-se lase domnilor deplină mână liberă.* E în orĭ-ce cas mai bine, ca sĕ lucre împreună, decât ca sĕ se ascundă fiă-care într'un colț al *pasivitățĭ.* Pe terenul constituțional vor puté lupta, avênd simpatiile acelora, a căror bună voință până acuma n'au putut'o nicĭ cerși, nicĭ cumpĕra. Décă sunt așa de tarĭ, cum pretind a fi, atuncĭ le va fi ușor de a trimite, cu ocasiunea viitórelor alegerĭ, atâția representanțĭ în dietă, încât și parlamentul de acasă sĕ pótă rĕsuna de plângerile lor. Atuncĭ vor vedé și aceea, că ce pĕcat a fost de banii cei mulțĭ cu carĭ au mituit pressa strĕină pentru a-o îndușmăni contra propriei patrii; ce pĕcat a fost de scumpul timp, ce l'au lăsat sĕ trécă în neactivitate.

Acesta este singurul teren — continuă „P. Lloyd“ — al înțelegerei între naționalitatea, care dă numele ei acestui stat și între celelalte naționalitățĭ ale acestei țĕrĭ, carĭ cu ea împreună alcătuesc o națiune; nu însĕ de a fugi în strĕinătate și de-a voi sĕ ațîțĭ ómenĭ strĕinĭ, carĭ n'au ideiă de certele nóstre, în contra pretinșilor asupritorĭ. Adevĕrat, că acelora le poțĭ spune multe, și un meeting de indignare européan se póte ușor aduna, dér cum-că delăturarea relelor din patriă nu se póte ajunge pe acéstă cale, asta vor fi înțeles'o de sigur și convocătorii Congresului.

Ḑice mai departe fóia guvernului, că décă popórele numite voesc serios înțelegerea cu elementul conducĕtor (maghiar),

---

— Imĭ pare rĕu, dér dumné-ta părinte?

— Of, of, numai pĕcate cu tine!

— Dér bea, vei uita de nĕcaz!

— Popa a bĕut câte-va gâturĭ și i-a dat sticla înapoi. Diaconul, când a pus'o la gură, n'a luat'o decât gólă, a supt tot.

Peste cât-va timp a sosit și pălămarul cu sfóra și diaconul s'a pus pe lucru. Intr'un sfert de cés a cârpit ruptura și s'au apucat ér de tras. Dér cu tótă munca, tot înzadar, pescele par'că înadins nu vrea sĕ se prindă; au tras la cele mai bune locurĭ și de abia s'au ales cu câte-va duzinĭ de racĭ.

— E prea cald, tot pescele s'a îngropat în noroiŭ, ḑise, în chip de mângăere, diaconul.

Desnădăjduirea popei era mare. — Cu ce sĕ-l hrănim? se tot întreba, cu ce sĕ-l hrănim? of! of!

— Apoi ce sĕ facem? Spune-i și dumné-ta. Prea înalta ta Sfinţenie, măcar sĕ crepĭ, dér pescele nu se prinde. — Și spunênd acestea, hohotea diaconul de clocoteau văile și pădurile.

— Of, of, om spulberatec ce eștĭ! Ție ițĭ vine a glumi, dér cum sĕ dau eu ochii cu archiereul, ce sĕ-i ḑic? Pĕcatele mele!

— Fă și Sfinția-ta, cum a făcut o-dată un preot bĕtrân: a fript un purcel și a ḑis: — Apoi, Prea Sfinția-ta, pesce n'avem, sĕ cumpărăm n'avem parale, ḑi-i purcelului acestuia sĕ se prefacă în pesce.

— Basm fără înțeles și prost, ḑise preotul mânios.

Diaconul rîdea de i-se întinsese gura până la urechĭ.

Și așa pescarii noștri s'au întors acasă cu mânile góle.

In spre séră însĕ, popa ér bătea la ușa vechilului.

— Értă-mĕ, te rog, ér la d-ta am venit.

— Cum, tot pentru arhiereu?

— Ce sĕ facem, pĕcatele nóstre cele grele!

— Dér ce mai este?

— Bucătarul ḑice, că ar trebui unt próspĕt și unt de lemn.

— Apoi sĕ ia.

— Mai cere... castravețĭ verḑĭ... dumnéta ai?

— Am, dér ce?

— Voim sĕ facem un malonez séu așa ceva, dracul sĕ-l scie, Dómne iartă-mĕ!

— Sĕ iei părinte, sĕ iei, cât pofteștĭ!

— Dómne, abia mĕ pórtă picióreIe, nu m'am pus jos de când cu pescuitul.

— Dér cum ai făcut cu peștele?

— Cumpărai puțin... și, punêndu-se pe marginea scaunului, adaugă: Acu încă și alt nĕcaz.

— Ce fel?

— Tot clirosul s'a îmbătat, s'au îmbrăcat ca irozii și diaconul e beat și dascălul chiar. S'a încurcat și notarul cu dênșii, și acuma sĕ auḑĭ la cârciumă, ce cântece trag, nisce solo și nisce trolo, că te apucă fiorii. Ce sĕ-țĭ mai spun, îl scii pe diacon. Ce glas! Ca de leu, nu alt-ceva! — Nu sciu, ce sĕ fac, mĕ tem, că n'au sĕ pótă sluji mâne.

— Ér îțĭ facĭ singur spaimă, se vor trezi ei!

— Dér cum? diaconul urlă de s'aude tocmai la Frumósa și tot franțuzesce.

— Dér de unde scie el franțuzesce?

— Așa pe lângă boerĭ a învĕțat și el câte ceva, și acu o întórce cum îi vine.

— De ce nu te-ai dus la cârciumă sĕ le spui?

— Dér tacĭ, chir Ióne, poțĭ sĕ le spui ceva? De dascălul nostru și arhiereului i-a fost de a scăpăra.

— Cum de a scăpăra?

— Ia așa. L'au pus pe dascăl mai anul trecut la canon și l'au trimes la curtea prea Sfinției Sale, sĕ lucreze la cele mai grele trebĭ: tăia lemne, căra apă, săpa la pămênt. Atuncĭ într'o ḑi l'a trimes iconomul la apă cu sacaua. A plecat și nu s'a mai întors. Vr'o două sĕptĕmânĭ l'au căutat și l'au găsit, dér ce 'țĭ e bun: nicĭ tu cal, nicĭ tu saca, nimica; se vede, că a vêndut tot și paralele le-a bĕut! Arhiereul auḑênd a ḑis: Dați-l ciórelor înapoi acasă, că rĕmân fără cai.

— Ei veḑĭ? Așa pómă-i dascălul nostru!... Ce ómenĭ avem aicĭ în sat! Mai

atunci trebue sĕ se lapede de îngâmfarea ce le stăpânesce, şi sĕ nu vré a mai figura, ca „naţiune". Nici-odată nu se va recunósce aici esistenţa unei naţiuni române, sêrbesci, ori slovace. Alt punct de plecare, ce ar puté sĕ ducă la scop nu este dér, decât recunóscerea naţiunei ungare unitare şi nedespărţite, care cuprinde în sine întrégă poporaţiune a Ungariei, şi recunóscerea statului unitar maghiar, care trebue sĕ aibă limba lui proprie. A cere, ca limbile naţionalităţilor sĕ fiă considerate egale cu limba statului, este o curată nebunie, şi curată nebunie este de a pretinde, ca statul, sĕ dea limbilor naţionalităţilor îngrijirea, ce póte sĕ o dea limbei sale proprii.

Nici una dintre acestea naţionalităţi nu are vre-o pretensiune istorică séu materială la o posiţiă deosebită politică, ori teritorială, care sĕ samene măcar pe departe cu autonomia. Slovacii pana Ian Kollar s'au mărturisit ca Unguri, când ca mulţămită pentru contra-revoluţiunea dela 1848, în anii 50, când ei au cerut o Slovacie autonomă, au fost luaţi în rîs, ca şi Românii, cari din acelaşi incident au voit sĕ-şi ducă la sfîrşit recunóscerea lor ca „naţiune deosebită". (Nu-i adevĕrat, căci esistă legea sancţionată de monarch dela 1863) Şi Sêrbii (?), nisce óspeţi, cari după bătălia dela câmpul mierlei s'au refugiat aici, dór' nu vor voi sĕ rĕspundă la marinimositatea poporului găzduitor, care li-a dat aici o patriă şi privilegii însĕmnate bisericei lor — prin aceea, că unindu-se cu elemente malcontente, vor căuta, sĕ stórcă concesiuni pe socotéla propriei limbi a statului.

După tóte acestea — încheiă „Pester Lloyd" — noi privim cu linişte şi cu sânge rece la organisaţiunea comună, ce voesc sĕ şi-o dea cele trei naţionalităţi — şi nu naţiuni! — pentru dobêndirea drepturilor lor naţionale. Am spus'o mai de multe ori, că o înţelegere a naţionalităţilor cu cercurile competente politice, atérnă numai dela bună-voinţa celor dintâiu; trebue sĕ-şi câştige numai încredere şi sĕ se arete înseşi demne de încredere; celelalte nu vor lipsi apoi. Noi credem, că esemplul Saşilor ardeleni, dintre cari numai o fracţiunne numerică cu totul neînsemnată mai fac pe nemulţămiţii, póte fi şi pentru celelalte naţionalităţi destul de instructiv. Saşii n'au dobêndit nimic, pe câtă vreme ei umpleau colónele foilor esterne cu plângerile lor, şi statul naţional maghiar i-a întêmpinat cu prevenire îndată-ce s'au pus pe terenul legal şi constituţional, care singur póte duce la înţelegere. Numai pe acéstă cale îşi pot dobêndi garanţii, ca naţionalităţile lor, cari o miie de ani cât s'au aflat sub domnirea maghiară — Sêrbii ca acuisiţie nouĕ trebue sĕ fiă eschişi de aici — s'au susţinut aprópe intacte, vor puté sĕ trăéscă în bine şi a doua miie de ani. Prin chiămarea ajutorului strĕin şi prin ameninţări de tot felul, asemeni garanţii nu se pot însĕ dobêndi, nici stórce.

SCIRILE DILEI.

— 15 (27) Iulie.

Pentru „Gazeta de Dumineca". Un stimat şi generos amic al fóiei nóstre, de aici din Braşov, care nu ni-a dat voiă a-i descoperi şi numele, a binevoit a ne pune la disposiţiune preţul de abonament la *10 esemplare* din numerii de Dumineca ai „Gazetei Transilvaniei", pentru semestrul al doilea al acestui an. Din numĕrósele cereri, ce dilnic primim din diferite părţi, am ales 10 inşi cărora am şi dispus sĕ li-se trimită Gazeta, de Dumineca dela începutul semestrului. Numele acestora le vom publica Dumineca viitóre; deocam-dată rugăm în numele lor pe generosul dăruitor sĕ priméscă cea mai sinceră mulţumită pentru darul făcut.

—o—

„Lupta religionară în Ungaria". Sub titlul acesta a apărut o broşură în mai multe mii de esemplare, care se ocupă cu lupta, ce au provocat'o şi o vor mări legile bisericesci în Ungaria. Intre altele broşura scrie: „Décă legile din Decemvre nu se vor modifica, atunci ele *se vor şterge*". Adresându-se către creştini dice: „Cui i-s'a dat cuvênt, acela sĕ vorbéscă; cine scie scrie, sĕ scrie; cine se pricepe la legi sĕ apere, ér cel ce are putere, sĕ *atace*. Ne luptăm, ca odinióră, contra păgânilor. De Turci şi Tatari am scăpat; Dómne, scapă-ne şi de tirănia păgânilor moderni". Broşura încheiând dice: „*Vor fi mari sguduiri şi nu puţini vor suferi martiriu*... Nu vrem sĕ fim păgâni! Vrem sĕ rĕmânem Maghiari şi patrioţi fideli. Nu ne lăpădăm nici de patriă, nici de religiune. Inima nóstră arde şi sufletul ni-e curagios, vom susţiné bărbătesce lupta. *Conducĕtorilor, conduceţi poporul, inainte!*" Sĕ ne strîngem rêndurile, sĕ apĕrăm, sĕ atacăm. Cel slab desperéză, cel tare merge înainte. Noi suntem tari! Inainte cu crucea, înainte!"

—o—

De-ale diplomaţilor. Dilele trecute Majestatea Sa monarchul nostru a primit în audienţă pe cancelarul german *Hohenlohe* în Ischl. Curênd după acésta a mers la Ischl ministrul comun de esterne austro-ungar contele *Goluchowski*. Acum se anunţă, că Goluchowski s'a dus la Ausse la cancelarul german. Visitele aceste se aduc în legătură cu evenimentele politice din Balcani.

—o—

Contra beuturilor. Cine nu vede stricăciunea gróznică adusă pe capul omenimei prin beuturi, şi cu deosebire prin vinars! Patima acésta urită şi omorîtóre de némuri este lăţită peste tot pămêntul şi precum de repeţite-ori am arĕtat bărbaţii luminaţi ai tuturor popórelor culte au luat mĕsuri de apĕrare în contra acestui pericul. E lucru firesc dér, că după-ce şi la poporul nostru este încuibată acéstă bólă a vieţei mult mai tare, decât a-o puté desrădĕcina în timp scurt şi numai cu vorbe góle, ni-se impune datorinţa, de-a lua şi noi mĕsuri, serióse, căci ajuns odată rĕul la os, nu-l vom mai puté delătura. S'au făcut în multe locuri aşa numite *Reuniuni de temperanţă*, cari ar fi fórte de dorit sĕ se introducă şi la poporul nostru. La acésta ne dă un puternic îndemn faptul, că lumea tótă s'a pornit în contra beuturilor, cari nu sunt alt-ceva decât venin pentru ómeni. Nu de mult s'a pornit, după cum am arĕtat Dumineca trecută, o mişcare chiar în Academia de medicină din Paris contra bĕuturilor, ér acuma cetim, că în dilele de 20 - 22 August n. se va ţiné al *cincelea congres internaţional în Basel* (Elveţia) *contra beuturilor spirtuóse*. La acéstă adunare vor puté lua parte toţi aceia, cari nu béu astfel de beuturi şi peste tot se va vorbi şi decide numai asupra unor lucruri, ce ating desrădăcinarea acestei patime urite din popóre. Sunt îmbucurătóre astfel de porniri, noi însĕ nu trebue sĕ aşteptăm, ca strĕinii sĕ ne vină în ajutor, ci sĕ căutăm a ne vindeca noi de noi. De-ocamdată ar fi timpul sĕ mai lăsăm din datinile acelea păgubitóre şi necreştinesci, de-a face beţii de vinars pe la pomeni şi óspeţe, resipindu-ne averea şi ruinându-ne sĕnătatea trupéscă şi sufletéscă.

—o—

Nenorocirea dela Brüx. Mare nenorocire s'a întêmplat dilele acestea într'un oraşel din Bohemia, numit Brüx. In apropierea acestui oraşel sunt mine de cărbuni. S'au tot scos cărbuni şi s'au găurit în urma acésta pămêntul aşa de tare, încât acum s'a primejduit oraşul în partea lui cea mai frumósă. Dĕrîmându-se adecă pămêntul în formă de găuri, s'au prăbuşit strade întregi, dimpreună cu gara oraşului şi o parte a liniei ferate Aussig-Tepliţa. Nenorociţii locuitori, rĕmaşi pe strade, trebuiră sĕ vadă cu ochii, cum li-se crépă casele, cufundându-se în pămênt. Se spune, că numĕrul caselor parte părăsite, parte dĕrîmate, e de vre-o 77. Mai bine de 2462 de persóne au rĕmas fără de adăpost. Aceşti nenorociţi sunt în mare parte aşedaţi prin şcóle şi pe la alţi binevoitori, partea cea mai mare însĕ stă sub cerul liber. Ceea ce au putut scóte de prin case, au aşedat grămadă la un loc, care este pădit de ostăşime. S'au sĕricat şi canalurile, (scocurile) prin cari se aducea apa în oraş, aşa că nu mai aveau bieţii ómeni nici măcar apă de bĕut. Pagubele sunt fórte mari. Se aşteptă încă dĕrîmături nouĕ. Poporaţiunea e cuprinsă şi acum de mare spaimă. Se aud sguduituri în pămênt, asemenea gemetelor năbuşite. Pămêntul se aşédă, rĕmânênd nisce găuri mari la suprafaţa locului. Din tóte părţile au mers ómeni, ca sĕ vadă nenorocirea în faţa locului. S'au trimis nenorociţilor ajutóre în bani; guvernul a votat pentru ei un ajutor de 100,000 fl.

—o—

Adunări. Despărţ. XVI (Selagian-Chioran) îşi va ţiné adunarea la 11 August n. în *Şimleul-Silvaniei*. In aceeaşi di se va ţiné la Şimleu şi adunarea generală a „Reuniunei femeilor române sĕlăgene", împreunată cu o esposiţiă de lucruri de mână femeesci. — Despărţ. XXXII (D.-St.-Martin) al Asociaţiunei îşi va ţiné adunarea la 11 August n. în *Dicio-Sân-Mărtin*. — Despărţ. VIII (Deva) al „Asociaţiunei" îşi va ţiné adunarea la 3 August st. n. în *Deva*. La tóte acestea adunări se invită toţi Românii doritori de înaintarea némului.

—o—

Logodne. D-l *Andrei Bidu*, comerciant în Braşov, s'a logodit cu d-ra *Maria Marculescu* din Bucuresci. — D-l Drd. *Iuliu Popescu* s'a logodit cu d-ra *Maria Chioreanu* din Turda. — Dorim fericire tinerelor părechi.

—o—

Concert. Musica orăşenéscă concertéză Dumineca în 28 Iulie n. în grădina hotelului Central Nr. 1. Programul de 10 puncte e ales. Intre altele se va esecuta melodia pentru cor „Si vouz n'avez rien a me dire", fantasia română „o séră în Carpaţi", Intermezzo din „Cavalleria rusticana", Potpuriu „Wiener Leben" etc. Inceputul la 8 óre séra.

Reuniune de consum în Făgăraş.

Făgăraş, Iulie 1895.

S'a scris mult şi în multe forme despre classa de mijloc, şi spre bucuria nóstră a tuturor, pare că Românii noştri încep a-se desmeteci pe încetul, dér fórte pe încetul.

Este greu a pleca pe terene necunoscute, mai ales când eşti copleşit din tóte părţile de poveri, cari se lasă pe umerii tĕi ca pietrile de móră, este greu sĕ începi un lucru nou, când nici cele începute nu sunt terminate.

Recunóscem, că am făcut un pas însĕmnat pe tóte terenele, dér trebue sĕ recunóscem şi aceea, că la o clasă de mijloc compactă, la o burghesime românéscă, neam cugetat mai puţin; cu alte cuvinte, am fost prea nepăsători faţă de meseriaşii noştri.

Trebue sĕ ne cuprindă mila, când trecem prin oraşele frumosului nostru Ardél şi nu întêlnim aprópe pe nimeni dintre Români, care se facă parte din acéstă branşă a societăţii.

Nu voiu sĕ amintesc alte centre unde tot cam aşa stau lucrurile, de nu cum-va mai rĕu, ci mĕ mărginesc la oraşelul acesta Făgăraş, care e un picur de streini în marea massă românéscă.

Ce ar fi mai natural, decât de-a vedé peste tot locul mişcare românéscă, firme românesci; ce ar fi mai natural, decât ca banii noştri adunaţi cu atâta sudóre sĕ trécă la Români, cari la rêndul lor sĕ-i verse pe altă cale érăşi în pungile nóstre?

Durere însĕ, lucrurile stau chiar întors. Streinii sunt aici la putere, şi noi suntem siliţi a ne ajuta chiar şi de potcovari streini!

Nu-i vorbă, Românii au de-a purta mari lupte pe tóte terenele, dér nici de acest teren nu trebue sĕ uităm.

Streinii se incuibă între noi şi ne copleşesc. Vin ca cărpaci, boltaşi cu tămâe şi cuişóre, şi se îmbogăţesc din sudórea nóstră; vin ca rotari şi mĕsari, ca sĕ-şi facă mai apoi trăsuri şi oblóne la ferestri.

Până când tot aşa? Până când vom mai privi cu mânile în sîn boerirea veneticilor în mijlocul nostru?

---

rĕi decât Tătarii, mai dise popa ţinênd mâna pe clampa uşei, abia am găsit vre-o câte-va femei şi babe, ca sĕ spele podelele în biserică. N'au nici pic de dragoste pentru Dumnedeu!

— Apoi nu-i tréba d-tale sĕ te îngrijesci de podelele bisericei.

— Aşa, ţi-ai găsit... décă-s toţi beţi, ca nisce porci, morţi beţi cu toţii. Plecăciune, sĕ mĕ erţi, mai dise eşind pe uşă. Bucătarul se laudă: — Ţi-oiu trânti o masă, de nici un arhiereu pe lume n'a vĕdut mai bună, eu, dice, sciu gusturile arhieresci şi tóte bucatele, ce le plac lor.

— Numai décă vrei sĕ se alégă ceva, i-a dis vechilul rîdênd, sĕ nu-i dai de beut, că-ţi face o mâncare de te va pomeni arhiereul!

— Sĕracul de mine şi de mine! d'apoi eu iam dat...

A doua-di după pescuirea cea îmbelşugată era sĕrbătóre. Clopotele bisericei dela „Vornicei" sunau, ca în diua de Paşti. O dróe de băeţi se întreceau, care de care, sĕ tóce mai frumos, aşa că pălămarul, pe care şi fără de acésta îl durea capul după beţia din diua trecută, se vĕdu nevoit sĕ ieie o prăjină şi sĕ-i alunge din clopotniţă; dér nu apucase a-i întîri dela tócă, şi dracii se apucară de bănănăit clopotele. Moş Gavril i-a dat de mii de ori la mama dracilor şi a apucat spre jupânul Iţic, ca sĕ-şi mai potoléscă arsura din gâtlej. Mic şi mare, voind sĕ vadă pe Prea Sfinţia Sa, eşiseră din cocióbe, bordee şi case, se grămădiseră împrejurul bisericei şi crâşmei, că nu veneau tocmai departe una de alta... Locuitorii se îmbrăcaseră cu ce aveau mai frumos. Mai aprópe de biserică pe nisce pietre şedeau tóte babele şi femeile din sat; năframele lor albe şi testemelele negre se deosebiau ciudat de barişurile roşii şi stacojii ale nevestelor tinere şi ale fetelor. Mai deoparte, aprópe de crişmă, moşnegii îmbrăcaţi cu iţari ori cu berneveci, cu sumane şi fără, numai în cămeşi, povesteau de cele trecute, şi din când în când tot aruncau câte o căutătură la jupânul Iţic. Flăcăii şi flăcăoanii glumeau, rîdeau, uitându-se la fete, cari umblau încóce şi încolo. Alţi tineri se trânteau, ca sĕ-şi arete puterile, ridicându-se unul pe altul de brâu. Printre lumea de jos, prostimea satului, se plimba şi lumea alésă, aristocrăţimea: Preotésa îmbrăcată cu rochie albastră de cit şi strînsă de mai nu putea sĕ rĕsufle, decoltată, de mai nu-i eşiau sînii afară şi cu pălărie galbină de pae împodobită cu flori roşii, se ţinea de mână cu diaconiţa, era frumos şi cu gust dichisită. Lângă preotésă mergea notarul, om slăbănog, şont şi cam ghebos, ras la musteţe, fără barbă şi cu pĕrul uns de-i curgea unsórea. Notarul părea tare vesel şi mereu tot şoptea la urechea preotesei şi o făcea sĕ rîdă şi sĕ se înroşéscă.

Tot „civilii", adecă îmbrăcaţi ca şi notarul cu surtuce, şepci şi pantaloni peste turecí, se primblau şi trei feciori boeresci privind cu ciudă la norocosul notar. In pridvorul bisericei profesorul cu şcolarii repetau un cântec, ca sĕ întêmpine după cuviinţă pe Sfinţitul Pavel.

Se sciea, că trebuia sĕ vie spre séră, dér mai pe urmă venise un om dela blagocin şi înscinţase pe preot, că Preasfinţtul vine pe la amiadă. S'a cam îngrijit popa; una, că masa putea sĕ nu fie gata, şi apoi clirosul încă nu-şi venise în fire după cheful, ce trăsese în diua de eri. Lumea flămândă se temea, sĕ se repédă sĕ imbuce câte ceva, căci archiereul putea veni nici nu sci când.

Era pe la 11 césuri, sórele ardea adevĕrat ca în luna lui Iunie, era o năduşală de nu-ţi găseai loc. Toţi sufereau, dér nime nu gândea sĕ se ducă pe acasă.

Pălămarul se uita la umbra clopotniţei, care era la dênsul cel mai bun ceasornic. — Ii amédă, du-te de spune părintelui, — dise el unui băiat, şi apucând el singur capetele frânghiilor atârnate de limbele clopotelor, a început întâi încet, apoi mai tare şi mai tare a face aşa minuni, că băeţii numai se uitau unul la altul şi rîdeau de mulţămire. Tot clerul în vestminte nouă stătea în pridvor, de unde dase afară pe profesor şi pe şcolari. Toţi se uitau pe drumul, ce mergea spre mănăstirea Frumósa. Pe drum se arătă un călăreţ, care alerga spre sat cât ce-i putea calul.

— Uitaţi-vĕ, s'a audit prin mulţime, trebue sĕ fie vr'un trimes dela Frumósa.

Mĕ mărginesc la Făgăraş. In anii de pe urmă se făcuse svon mare despre o *„reuniune de consum“* asemenea celei din Blaşiu, care ar fi fost un mijloc puternic, pentru a ne scăpa de esploatarea streinilor. Vestea a fost întimpinată din partea tuturor Românilor de bine cu însufleţire nespusă. Fiă-care îşi dicea: dóră-dóră vom puté scutura de pe grumazul nostru pe cei neînvitaţi.

Acéstă reuniune, cum am dis, era sĕ se facă după modul celei dela Blaşiu, care între asemenea împrejurări şi-a început activitatea, sguduind cu mână puternică şi desrădĕcinând mândria exploatatorilor poporului nostru.

Credeam, că noi nu vom fi mai puţin silitori, decât Blăşenii, mai ales că puteam contra la un sprigin sigur din partea masselor compacte ale poporului român dintre Carpaţi şi Olt, dér étă, că de-odată audim, că *„Bazarul nu va fi.“*

Şi pentru ce nu va fi? Lumea română a rĕmas înmărmurită, Jidano-Armenii şi-au rîs în pumnĭ; au rîs toţi câţi au sciut de planul nostru.

Nu voiŭ sĕ ating acéstă cestiune fórte delicată în amĕnuntele sale, atât însĕ trebue sĕ amintesc, că nu s'a purces după nestrămutatul adevĕr: *Mergĭ încet şi ajungĭ departe.* Era se sĕ facă de-odată lucru mare, şi s'a făcut un nimica mare!

Destul de dureros. Lupta, ce e drept, ar fi fost crâncenă, căci streinii veneticĭ sunt peste mĕsură întăriţi, dér la urma urmelor cine-i întăresce? Nu noi?

Făgărăşenii au scăpat cea mai folositóre ideiă, au lăsat'o mórtă, şi nu ne putem esplica, pentru ce nu se mai discută acest lucru în nicĭ un fel şi formă.

Acéstă reuniune, séu, după cum s'a fost botezat atuncĭ, *Bazar*, ar fi fost un punct atrăgĕtor pentru toţĭ Românii de prin prejur, unde s'ar fi putut face multe, fórte multe, şi reuniunea ar fi fost întărită pe încetul.

De altă parte Reuniunea ar fi fost un puternic sprigin pentru micii noştri neguţătorĭ dela sate, creditându-le marfa necesară, după cum se face acésta şi la Blaşiu.

Nu ar mai fi fost siliţĭ micii noştri neguţători a recurge la ajutorul Jidovimei şi Armenimei, care în fond se folosesce de ei, pentru-ca sĕ le pună beţe în róte.

Sĕ nu desperăm însĕ. Bărbaţii conducĕtorĭ ai poporului nostru nu vor pute da uitărei marele interese materiale al românimei nóstre; la ei apelăm şi pe ei îi rugăm, sĕ ia din nou în mână măndrul plan al înfiinţărei „Bazarului“, ér cărturarii noştri sĕ-şĭ ţină de datorinţă, sĕ dea bunului nostru popor lămuririle de lipsă; sĕ punem umĕr la umĕr, ca se ne smulgem din ghiarăle celor ce trăesc de pe spatele nóstre, ér în schimb pe dos şi pe faţă ne batjocuresc şi ne huiduesc.

Credem dér şi sperăm tare, că punerea în praxă a ideii Bazarului se va discuta de nou, cu mai multă stăruinţă şi se va şi realisa. Acest lucru trebue sĕ-l facem dintr'un înalt punct de vedere românesc, din acela al convingerii, că avem putere de-a ne manifesta pe acest teren, şi că a trecut vremea, când Românul se lăsa sĕ fiă purtat şi diua cu lumina.

Tiberius.

Cântecul lui Iancu.

Braşov, Iulie 1895.

Domnule Redactor! La apelul literar al D-lui profesor gimn. *Sim. Fl. Marianu* din Sucéva, publicat în nr. 137 al „Gazetei Trans.“, îmĭ iau voiă a comunica cântecul de mai jos al lui Avram Iancu, prefectul munţilor apusenĭ în 1848—49, pe care l'am audit dela *Nicolae Begnescu,* fost pe acel timp învĕţător la scóla română neunită din Câmpenĭ.

Begnescu, pentru organul lui cel extra ordinar de cântat, a fost chiămat mai târdiu de Metropolitul *Şaguna* la Sibiiu, ér de aci a fost scos după aceea şi tras la Blaşiu de fiă iertatul Timoteiu *Cipariu*, cu scop de-a introduce uniformitate de cântări în bisericele nóstre, unită şi neunită, pentru ca precum nu se deosebesc aceste biserici în ale ritului şi tipicului, aşa sĕ fiă uniforme şi în cântări, glasurĭ, tropare, podobii, pricesne şi altele.

Până la venirea lui Begnescu, în biserica neunită domnia scóla directorului de preparandiă Moise *Fulea,* ai cărui scolari şi adepţi cântau lin şi cam piţigăiat; ér la Blaşiu, la uniţĭ, apucase scóla lui *Gruiţa*, care cânta mult mai tonic şi mai heroic.

Begnescu, venind dela Arad la Câmpenĭ şi de aci, cum am arătat, la Sibiiu şi apoi la Blaşiu, unifică cele două metode de cântat într'unul fórte potrivit, care dură până venĭră noi profesorĭ de musică, cu notele şi corurile lor, cărora m'aşĭ închina şi eu cu tot sufletul, de nu ar călca aşa fără de cruţare prosodia limbei românescĭ.

Cântecul Iancului, pe care Begnescu îl cânta atât de frumos, este următorul:

Iancu dela Vidra plécă
Ca dreptate sĕ ne facă.
Frundă verde crastavete
Dómne ţine pe *D'Axente!*
Frundă verde trei bănuţĭ
Sĕ trăéscă şi *Bărnuţ,*
Frundă verde leuştean
Trăéscă şi *Lorian.*
Frundă verde şi un ban
Écă vine şi *Orban.*
Pe dealul Feleacului,
Merge óstea Iancului,
De-alungul Mureşului
Stă óstea *Severului.*

Scrie Iancu-o cărticea
Şi-o trimite la *Sentea*,
Da Sentea că-i rĕspundea:
Iancule, Măria-ta
De-aşĭ avé eu óstea ta
Drept la Pesta aşĭ pleca
De şepte părţĭ foc i-aşĭ da
Pe Kossuth l'aşĭ boteza.
De când e Koş împĕrat
Moţii 'n pat nu s'au culcat
Şi Românii dela ţĕră
Sunt tractaţĭ cu nisce fiéră,
Impuşcaţĭ şi spĕnduraţĭ
Şi prin temniţĭ înfundaţĭ.
Lasă, Iancule, Câmpenii
Hai, ca sĕ scăpăm ţĕrenii
Că muntenii fără *ţĕră**)
Nu pot trăi într'o véră.

La întrebarea d-lui Marian, că ce este a se înţelege sub cuvĕntul *„goară“* din versurile:

Numai carul Iancului
Şede'n culmea dealului,
Nicĭ nu sue, nicĭ coborĕ,
Ci şede pe loc de *goară*,

rĕspund, că sub cuvĕntul „goară“ este a se înţelege *goană.* Locuitorii munţilor lui Iancu în multe cuvinte schimbă pe *n* în *r*; aşa *câre* în loc de câne etc. Mai pe larg a se vedé broşura d-lor Frâncu şi Candrea, privitóre la Moţĭ.

Axentie Severu.

*) Moţii înţeleg sub „ţĕră“ tot ce e afară de munţi, adecă câmp, câmpia etc.

Din Bucovina.

11 Iulie 1895.

Mănăstirea Voroneţului. Când s'a împreunat Bucovina cu împĕrăţia Austriei, erau pe teritorul ei o mulţime de mănăstirĭ — 24 la numĕr. Impĕratul Iosif II însĕ — afară de mănăstirile Putnei, Dragomirnei şi Suceviţei — tóte celelalte le-a desfiinţat şi a compus din partea cea mai mare a proprietăţilor lor mĕreţul Fond religionar al bisericei ortodox-orientale, spre susţinerea clerului regular şi lumean şi spre întemeierea de şcolĭ confesionale, ca în ele sĕ priméscă junimea sciinţele necesare, luminându-şĭ mintea cu învĕţăturĭ bune şi folositóre.

Intemeiătorii mănăstirilor, după cum se scie, au fost Domnitorĭ românĭ, episcopĭ, călugărĭ şi proprietarĭ marĭ. Dela ei au primit ele şi moşiile cele marĭ, cu carĭ au fost înzestrate. Cum devin dér Rutenii Galiţienĭ — cu Pihuleac şi Smal-Stoţki în frunte — sĕ pretindă, ca archidiecesa bucovinénă sĕ se împărţéscă în două jumĕtăţĭ, sĕ se susţie profesorĭ rutenĭ la facultatea teologică pe spesele fondului, sĕ se despice seminarul în două părţĭ egale, sĕ aibă dumnia-lor consilierĭ consistorialĭ şi catecheţĭ, pe câţĭ românĭ, pe atâţa şi rutenĭ, sĕ aibă vicar general şi chiar şi archiereu rutean, în scurt: sĕ aibă aristocraţiă rutenă, susţinută cu banĭ din fond românesc? Cum de vin ei la ast-fel de idei ciudate, ba chiar şi fixe, acésta nu-mĭ pot esplica. Mare obrăsniciă!

Cred, că deputaţii noştri şi boerii — elita Bucovinei — n'or tăcé, stând cu mânile încrucişate, ci vor da rĕspuns cuvenit la aspiraţiunile nedrepte, făcute din partea unor veneticĭ, carĭ chiar ei înşi-şĭ rîd în fine, vĕdĕnd, că cer ceea ce n'au dreptul sĕ céră. Şi guvernul i. n. pare a-i sprijini pe cei cu „pia desideria“ în pretensiunile lor nebasate, şi a nu pune nicĭ un preţ pe originea istorică a bisericei ortodoxe şi a fondului ei.

Dér sĕ trec peste partea politică la cea archeologică. Era într'adevĕr datoria celor îndreptăţiţĭ şi competenţĭ, ca sĕ pórte grijă, ca mănăstirile, chiar şi cele desfiinţate, măcar că cele mai multe din ele au devenit bisericĭ parochiale, sĕ se conserve întru întregitatea lor, sĕ fiă ferite de orĭ-ce stricare şi ruinare, de orĭ-ce schimosire şi influinţĭ dăunăciόse, deóre-ce ele sunt odóre scumpe de mare însĕmnătate şi mărgăritare de mult preţ pentru ţĕră. Ele varsă lumină multă asupra trecutului, ne dau lămurire îndestulătóre asupra începuturilor istorice ale ţĕrei acesteia. Ele sunt reminiscenţe plăcute,ce ne insuflă admiraţiune şi respect profund faţă de bărbaţii, ce le-au întemeiat şi carĭ au fost mĕreţĭ prin faptele lor.

Desconsiderarea monumentelor istorice este un atentat, o lovitură de mórte dată istoriei ţĕrei şi tot-odată şi bisericei, căci ele sunt argumente netăgăduibile faţă de inimicii noştri, ce ne negă îndreptăţirea de esistenţă ca popor băştinaş în părţile acestea dela marginele septentrionale ale românităţii. Ele ne dau mai departe mărturie despre timpurile vechĭ, despre moşii şi strămoşii noştri, cum-că ei într'adevĕr au vieţuit óre-când, dela carĭ ne tragem şi noi Românii.

Cât de tare s'au interesat bărbaţii din clică de integritatea şi conservarea instituţiunilor vechĭ mănăstirescĭ, carĭ — după cum s'a dis — sunt de un preţ nespus de mare istoric şi archeologic, cât de bine au sciut sĕ grijéscă de ele şi cât de mulţămitorĭ s'au arătat ei faţă de ctitorii şi bine-făcĕtorii lor, vedem şi din aceea, că pe timpul clicaismului multe lucrurĭ antice s'au pierdut, orĭ s'au nimicit, apoi şi din pilda următóre, aducĕnd înainte istoria întemeiării şi conservării *mănăstirei Voroneţului.*

Acéstă mănăstire, situată în partea sud-ostică a Bucovinei, între munţĭ acoperiţĭ cu bradĭ pletoşĭ, aprópe de oraşelul Gura-humorului şi de apa Moldovei, ce curge repede la vale, a fost întemeiată de Domnitorul Moldovei *Ştefan cel mare* în anul 1480. Intre anii adecă 1477 şi 1480 a suferit acest Domnitor marĭ nenorocirĭ familiare, murindu-i soţia sa a doua, Maria de Măgor, şi fiul sĕu Bogdan, apoi a treia soţie şi fiul sĕu Petru, şi de

---

Părintele Sofron numai s'a îngălbenit, simţia cum i-se răcesce sângele. Călăreţul a dat într'o parte şi s'a făcut nevĕdut după casele din marginea satului.

— Póte sĕ nu fie trimes, póte-i vr'un ţĕran, dise diaconul cu glas răguşit. Se vede, că „irodii“ nu eşiseră încă dintr'însul.

Popa audĕnd asta s'a făcut foc.

— Destul, diacone, ce-ţĭ mai baţĭ limba, unde s'a vĕdut sĕ alunge ţĕranul calul aşa degéba, dór n'a înebunit. Trebue sĕ fie trimes de blagocin.

— Apoi Sfinţia-Ta sĕ vedĭ acu o vacă fugĕnd, şi tot ţi-s'ar părea că-i dela blagocin, rĕspunse diaconul cu dispreţ. — Uniĭ au început a rîde.

— Destul, destul, diacóne.

— Ti...! sĕ fie acu o oca de borş, ce bine mi-ar prinde, parcă-i pojar înuntru! Ce dicĭ, dascăle?

— Ar fi bine, părinte diacóne, nu-i vorbă, dér mai bine ar fi o oca de vin.

— Vine, vine, iacătă-l'ĭĭ. — A strigat mulţimea.

După un stog mare de fân din dosul bisericei, s'a arătat un om călare pe o drăgla şi venea drept spre biserică. Era pălămarul dela Frumósa, călare pe iapa preotului Arghir. Omul era îmbrăcat cu antereu gălbui, cu pălăria pe ceafă şi picióreIe îi ajungeau mai până sub pântecele calului. Cu biciuşca necontenit jărpâea în drépta şi 'n stânga pe bietul dobitoc.

— Vine, vine, sosesce! strigă pălămarul, apropiindu-se de biserică şi de abia mai ţinĕndu-se pe cal — s'a pus în trăsură.

N'a mântuit bine şi se arătă pe drum un nour de praf, înainte venia o cărucióră, după dênsa o caretă cu şése cai şi apoi o trăsură mare descoperită cu patru cai. Părintele Sofron s'a minunat, că n'a murit de frică vĕdĕndu-le.

— Gata-s tóte? întrebă bietul popă pe diacon.

— Se înţelege. Mai încape vorbă? rĕspunse diaconul sughiţând.

— Pe pristol îi şters?

— Şters...

— Antemisul l'ai desvĕlit...

— Desvĕlit..

— Tu, măcar puţină tămâie ar trebui sĕ rugumĭ, că puţĭ a rachiu, ca dintr'un butoiŭ.

— Asta se póte! Am cinstit frumuşel!

— Da, de cinste!... Dér regula n'ai uitat'o cum trebue sĕ'l întâmpinăm?

— Nu, nu...

— Caută... Şi pe tine dascăle, te rog când vei începe a spune „Dómne miluesce“ de 40 de orĭ, sĕ nu înghiţĭ vre-o dece, cum ţi-e obiceiul. Sĕ spui tóte binişor şi lămurit! . . . .

. . . .

*

Am reprodus acéstă parte din scrierea talentatului novelist Basarabeanu, care cu multă măestriă dă icóna moravurilor clerului din Basarabia. Acum lăsăm sĕ urmeze o schiţă din moravurile clerului din Dobrogea.

*

BOTEZUL.

Schiţă din moravurile clerului din Dobrogea.

— Dascăle, caută, de te mai dóre şi mâne măseaua, sĕ scii, că nu te mai cruţ; trântesc un raport la consistoriu de 'ţĭ merg peticele, ai audit?

— Am audit...

Popa Sava furios asvêrli cădelniţa într'un colţ, vestmintele într'altul, şi aruncă o privire spre masa unde erau colacii şi mierea. El era supĕrat pe dascăl.

— „Mĕ înţelegĭ?“

— „Nu te înţeleg“.

Dascălul Iordache din roşu s'a făcut stacojiu şi tuşesce în mână.

— „Dascăle, îţĭ spun sĕ nu te mai dóră măselele... ce lecurĭ pui, că puţĭ ca un butoi de basamac? Atâţia colacĭ şi miere s'a strins, par'că erau mai mulţĭ?“

— „Sfinţia ta nu scie, că ómenii s'au viclenit, în loc s'o ducă la biserică o duc tótă la Iţic, cât despre colacĭ, nu pot sĕ sciu... dăscăliţa mea dice, că în prihodul ăsta nu este zel creştinesc... numai către cârciumă, pe când biserica lui Christos!...“

aceea, mâhnit în sufletul sĕu, sguduit de durere și plin de simțirĭ pióse și de încredere nemărginită în bunĕtatea lui Dumnedeu, care-i da mână de ajutor în rĕsbóiele ce le purta cu multă bărbăție, și de a fi tot-odată ferit în viitor de alte nenorocirĭ cumplite, se hotărî sĕ zidéscă mănăstirea Voronețului spre mărirea lui Dumnedeu. Déră pe lângă acésta sĕ mai istorisesce tot-odată, că acest Domnitor sfânt, care spre fala nóstră este înmormântat la mănăstirea Putnei, ar fi fost îndemnat la acéstă faptă nobilă de un bărbat religios și cucernic, de pustnicul *Daniil*, egumenul d'intâi al mănăstirei.

In anul 1546 s'a adaus la acest edificiu tinda edificată la porunca lui *Grigorie*, metropolitul Sucevei și al Moldovei, zugrăvindu-se păreții din lăuntru și din afară cu fresco. A mai făcut Ștefan cel mare două clopote marĭ, pe carĭ le-a dedicat mănăstirei sale, carĭ și în diua de adĭ, când se trag, rostesc — după credința poporului — prin sunetul lor, cuvintele: Ștefan Vodă, Ștefan Vodă.....

Atât Ștefan cel mare, cât și Petru VI. Rareș Vodă, George, episcopul Rădăuților, și alții au înzestrat mănăstirea acésta cu proprietățĭ marĭ, dintre carĭ unele de present se află în stăpânirea fondului religionar. Chiliile călugărilor erau pe partea sud-ostică dela dênsa.

Déră precum fiă-care lucru în lume este supus întêmplărilor și stricăciunei, așa și mănăstirea acésta a avut multe de suferit în decursul timpurilor până în dilele nóstre, și acésta mai mult din causa nepăsărei celor dela putere. Așa bună-óră păreții, — carĭ erau până mai dĕunădĭ zugrăvițĭ frumos pe din afară cu icóne de ale sfinților, cu raiul, cu judecata cea de pe urmă, cu îngerĭ ținênd în mână cumpĕna dreptății, cumpĕnind faptele cele bune și cele rele ale ómenilor, cu diavolĭ codațĭ, cu o féră cu capurĭ la mânĭ, la picióre, la aripĭ, la genunchĭ etc., — sunt astădĭ pe jumĕtate văruițĭ! Pe a cui poruncă s'a făcut acéstă netrebnicită, nu se scie!

Ce se atinge de chilii, apoi numai puține urme din ele se mai pot vedé icĭ-colea, de alt-mintrelea s'au șters și ele de pe fața pămêntului, ca și cum n'ar mai fi fost nicĭ-odată, — numai ómenii cred, că sub dênsele și pe lângă clopotniță sĕ stea ascunse comóre de banĭ, carĭ ar trebui desgropate și scóse din sînul pămêntului.

Mulțĭ ómenĭ din tóte părțile călĕtoriau la mănăstire, ca sĕ se desfeteze la privirea ei și sĕ admire frumsețа ei. Așĭ fi curios sĕ aud, ce ar dice acum cei din România și de pe aiurea, când ar vedé acéstă instituțiune monumentală pe jumĕtate albă, cu sfințĭ acoperițĭ cu var... ar sta cu bună sémă mai mult de cât uimițĭ și s'ar întrista de gospodăria clicei!...

In Cernăuțĭ este un museu, în care se păstréză orĭ-ce lucru de caracter istoric, așa: furculițe, cuțite, săbii, monete, vase etc... Decĭ décă ast-fel de lucrurĭ se conservă cu atâta îngrijire, cu cât mai mult ar trebui sĕ se facă acésta cu mănăstirile din museul cel mare, — din întrégа țéră. Déră cine sĕ se ocupe cu acéstă afacere atât de importantă, décă cei din clică se ocupă cu lucrurĭ, ce mulțumesc numai interesele lor egoistice.

Mĕ îndrept și eu către aceștĭ domnĭ nepăsătorĭ și le aduc înainte cântecul:

Clică, clică, clică
De-acum pĕru-țĭ pică
Și corónele-țĭ cad jos...
Straiele se schimb pe dos...
. . . .
Clică, clică, clică
Tu eștĭ de nimică...

Apoi le mai revoc în memorie cuvintele domnului Ioan Dosofteiu, care dice: *Nu-i suiș fără coboriș.*

Ospĕtărescu.

Convocărĭ.

Reuniunea învĕțătorilor românĭ gr. cat. din archi-diaconatul părților Sătmărene, aparț. diecesei Oradane, își va ține *adunarea generală anuală* la 8 August n. c. la 9 óre din di în comuna Vetés, la care membrii reuniunei sunt învitațĭ.

Membrii ord. ai reun. se notifice presidiului cu 8 dile înainte scusele pentru eventuala lor absentare; precum și doritorii de a diserta cu ocasiunea adunărei, elaboratele sĕ le trimită la presidiu tot la acel termin.

Competințele și restanțele sunt a se rĕspunde până la 1. August.

Programa: 1) Celebrarea cultului divin la 7 óre dim.; 2) Deschiderea ședinței; 3) Raportul comitetului; 4) Alegerea comisiunilor, și anume: *a)* comisiunea candidatóre, *b)* pentru scontarea casei reuniunei, *c)* pentru conscrierea membrilor noi și încasarea tacselor, *d)* pentru censurarea disertațiunilor înaintate la presidiu; 5) Raportul comisiunilor; 6) Alegerea biroului, a comitetului și a presidenților cercurilor filialĭ; 7) Cetirea disertațiunilor aprobate prin comisiunea respectivă. 8) Propunerĭ practice; 9) Defigerea locului și a timpului adunărei generalĭ procsime; 10) Propunerĭ diverse referitóre la înaintarea scopului reuniunii.

Carei, 20 Iulie 1895.

Gavrila Lazar, protop. distr. Carei, preș. **Georgiu Murășan,** notar.

Spre orientare: In diua adunărei prândul comun de persónă 1 fl. 10 cr.; ér prețul de intrare la petrecerea de vară aranglată de corpul înv. și junimea studiósă în favorul reuniunei și școlei din Vetés, va fi: de persónă 80 cr., de familiă 2 fl.

La Zsadány atât diminéța la 5 și 9, cât și séra la 7 óre vor sta căruțe la dispoșiția onoratului public.

Reuniunea învĕțătorilor rom. gr. or. din districtul VIII al archidiecesei transilvane este convocată în adunare generală pe diua de *27 August st. v. c.* și următórele în comuna *Jabenița*, învitându-se prin acésta la participare toțĭ iubitorii de școlă.

Program: 1) După săvîrșirea s. liturghii cu chiămarea sântului Duch în biserica română din Jabenița urméză deschiderea ședinței și constituirea; 2) Raportul comitetului despre activitatea sa și mersul afacerilor reuniunei în decursul anului espirat; 3) Parabola evangelică „Fiul cel rĕtăcit", prelegere metodică din *religiune* de înv. Iosif *Popescu*; 4) „Technica cetitului" cu literile mobile, prelegere pract. cu cursul I de școlă, de înv. D. *Moisin*; 5) „Colonisarea Daciei", prelegere pract. din *istoriă* cu cursul III de școlă, de înv. I. *Cofariu*; 6) Raportul comisiunei esmise pentru censurarea raportului general al comitetului, cu propunerile sale; 7) „Omul în luptă cu natura", disertațiune de înv. I. *Popescu*; 8) „Munții apusenĭ", prelegere pract. din *geografiă* cu curs VI de școlă de înv. G. *Truța*; 9) „Regula de trei și a societății", prel pract. din *comput*, cu curs V și VI de școlă, de înv. D. *Moisin*; 10) „Disciplina în școlă", disertațiune de înv. Gregoriu *Nicóră*.

Reghin, din ședința comitetului reuniunei, ținută la 27 Iunie st. v. 1895.

Nicolau Maneguțiu mp. președinte **Dumitru Moisin** mp. notar.

Petrecerĭ.

O petrecere de véră se va arangia din partea corpului învĕțătoresc și a junimei studióse la 8 August. n. c. în comuna Vetés, cu ocasiunea adunărei generale a „Reuniunei învĕțătorilor gr. cat. din Archidiaconatul părților Sătmĕrene".

Intrarea: de persónă 80 cr., de familiă 2 fl. Suprasolvirile se vor chita pe cale diaristică. Venitul curat este destinat în favorul casei reuniunei și școlei gr. cat. din Vetés. Spre orientare: In diua adunărei prândul comun și cina pe lângă prețurĭ moderate. La Zsadány atât diminéța la 5 și 9, cât și séra la 7 óre vor sta căruțe la disposiția onoratului public.

*

Petrecere cu joc se va arangia Joi, în 1 August (sf. Ilie) n. c. în grădina scólei din Sĕliste. Inceputul la 12 óre din di. Intrarea de persónă 50 cr., de familiă 1 fl. Venitul curat e destinat fondului menit pentru ajutorarea studenților sĕracĭ din Sĕliste. La cas de timp nefavorabil, petrecerea se va ține în sala scólei. — Tinerimea studiósă din Sĕliște.

*

Măestrii cojocarĭ din *Lugoșiu* vor da o petrecere de joc Joi, în 1 August n. c. în grădina otelului „Concordia". Inceputul la 8 óre séra. Intrarea: de familiă 1 fl. 20 cr., de persónă 50 cr. Venitul curat e destinat pentru darurile, ce se vor procura pe séma sf. biséricĭ gr. or. române din Lugoșiu. Ofertele marinimóse se vor cuita cu mulțămită pe cale diaristică. La cas de timp nefavorabil petrecerea se va ține Duminecă în 4 August n.

*

Corul mixt din Orăștie, sub conducerea dirigentului sĕu, d-l învĕțător *Ioan Branga*, învitat din partea subsemnatului comitet, va da Duminecă în 4 August n. c. în pavilonul dela hotelul „Sóre" din Alba-Iulia un *Concert*. Inceputul precis la 7 1/2 óre séra. Intrarea: de persónă: Locul I. 1 fl. Locul II. 80 cr. Parterre 60 cr. După concert urméză dans. Comitetul arangiator: Dr. Ioan Marciac, președinte; Publiu Rozor, cassar; Iosif Cirlea, controlor. Urméză alțĭ 17 membrii în comitet.

Venitul curat e destinat: jumĕtate pentru corul mixt din Orăștie, jumĕtate pentru despărțĕmântul Alba-Iulia al „Asociațiunei transilvane". Suprasolvirile se chitéză în public.

Programa: 1) „Deșteptă-te Române", cor mixt cu acompaniare de pian, de G. Musicescu; 2) „Tacĭ bărbate", cor cu solĭ de I. Vidu; 3) „Gintea latină", potpouri pentru pian de Carol Cirillo, esecutată de D-na Maria Corvin; 4) „Retour Victorieux", cor mixt de H. Bianchi; 5) „Fragment din satira a III-a", de Eminescu, declamată de D-na Margareta Moldovan; 6) „Fântâna cu cu trei isvóre", cor mixt de G. Dima; 7) „Trecui Valea", cor mixt de J. Mureșianu; 8) *a)* „Fost'ai Lele", *b)* „Dis'au badea", corurĭ mixte cu acompaniare de pian, de G. Musicescu; 9) „Bobocele și inele", cor bărbătesc de I. Vidu; 10) „Brâul popilor", cor mixt de G. Musicescu.

*

Subsemnatul comitet arangiator învită la Petrecerea de véră împreunată cu dans, ce-o va arangia în *Dicio-Săn-Mărtin* la 11 August n. c., cu ocasiunea ținerei adunărei generale a despărțĕmântului XXXII. al „Asociațiunei transilvane". Venitul curat e destinat pentru fondul despărțĕmântului.

Comitetul arangiator: Vasile Zehan, președinte; Simeon Căluțiu, vice-președinte, Iacob P. Macaveiu, secretar; Nicolau Todoran, cassar Emiliu Pop, controlor. Uméză 18 membri în comitet. Intrarea: de persónă 1 fl., de familiă 2 fl. Inceputul la óra 5 d. am. Ofertele marinimóse, carĭ se vor chita pe cale diaristică, sunt de a-se trimite la adresa D-lui director al despărțĕmêntului Vasile Zehan, advocat în Dicsö-Szent-Márton.

Literatură.

A apărut Nr. 6 al **Bibliotecei de popularisare** a d-lor *Balian și Ignat Samitca* din Craiova, în care se află traduse două nuvele fórte frumóse și fórte interesante ale marelui scriitor Balzac. In prima: „*Cotoiul cu mingea*", avem o admirabilă și minuțiósă desriere a micei burghezii dela 1830 cu moravurile ei patriarhale, cu prejudițiile și orisontul ei mărginit. Analisa

---

— „Mai vorbescĭ?"

Dascălul tăcù, el se apropiă de icóna archistratigului Mihail, suflă de trei orĭ în candelă, scuipă în degete, stinse luminarea pusă de cârciumarul Niță la icóna Sf. Voevodĭ, și gata de plecare aștepta pe popa.

Prin biserică s'a rĕspândit un miros de unt-de-lemn amestecat cu fumul înecăcios de muc de luminare.

Părintele Sava începe a tuși.

— „De câte-orĭ țĭ-am dis sĕ nu stingĭ luminarea cu degetele... bagĭ tu ceva în cap... la cine numai te gândescĭ?"...

— „Nu sunt eu de vină"...

— „Dér cine, eu? Cine stinge luminările cu degetele, broscoiule?"

Dascălul întórse capul, se făcù, că n'audi poreclela popii, și începù a bâjbâi căutând gaura lăcatului.

De mânie și supĕrare, póte și de rachiul bĕut înaintea vecerniei, îi cam tremurau mânile.

— „Nu poțĭ găsi gaura, sarsail viclén?"

Dascălul pierdù răbdarea: le putea tóte audi dela părintele Sava, socotindu'l într'o ureche, dér o poreclélă, care nu o mai audise, și încă în pridvorul hramului, era din cale afară.

— „Ai sĕ rĕspundĭ înaintea celui de sus, părinte; pe un om ca mine din dogma bisericéscă sĕ'l titluescĭ cu numirĭ din apocalipsis e pĕcat... căcĭ și apostolul Pavel dice"...

— „Dascăle, ce s'au făcut trei colacĭ și patru borcane cu miere, ha?"

— „Sfinția ta cauțĭ nod în papură?"

— „Nod în papură!?"

Amêndoi vinețĭ de mânie, cu ochii aprinșĭ priveau unul la altul în față.

— „Nod în papură, cincĭ colacĭ și șése borcane? e cam mare nodul; sĕ nu te înecĭ, dascăle?"

— „Adineaorea erau patru și acum s'au făcut șése!"...

— „Ei, măcar patru, dér unde sunt?"

Dascălul Iordache avea cunoscință despre cele patru borcane, și de atâta nu prea se dădea în cértă, altmintrelea nu cruța el pe popa.

Dascălița, rudă cu blagocinul, bună prietină cu ajutorul administratorului, era pentru dascăl un fel de carapace, sub acoperișul căreia stĕtea neatins. De câte-orĭ a vrut popa sĕ'l pue la canon, dér n'a putut reuși nicĭ-odată.

Făcea ce făcea dascălița, și în loc de canon, popa primea câte vr'o hârtie dela blagocin, care îl sfătuia sĕ se astêmpere, că nu e frumos pentru sluga luĭ Christos sĕ pîrască pe aprópele sĕu.

— „Bine, lasă, nu te îmbogățescĭ tu cu trei colacĭ și patru borcane de miere, dér vorba e sĕ nu puĭ mâne la masele nimica... avem un botez și botez neobicĭnuit."

— „Neobicĭnuit?"

Dascălul bucuros, că popa nu mai vorbesce de borcane, cu capul plecat ascultă.

— „Décă nu te superĭ S-ția ta, așĭ vrea sĕ sciu pe cine botezăm? Ion Gavrilă a botezat, Ilinca Măntulésă așișderea... rĕmâne Carp a lui Trifon...

— „Pe Suliman îl cunoscĭ?"

— „Cum nu"...

— „Pe fratele sĕu Alibei îl cunoscĭ?"

— „Potcovarul?"

— „Potcovarul; fiica sa e măritată după Alexe Sprâncénă, lăcătușul; sĕptĕmâna trecută ea a născut un prunc, pe care țiganii vor sĕ'l boteze în legea creștinéscă."

— „D'apoi hogea?"

— „Ce are a face hogea, dascăle?"

— „S-ția ta nu scii, că tabăra lor e sosit din Rusciuc și că sunt de legea lui Mohamet".

— „Bre, ce spui? apoi sunt creștinĭ, vin la biserica nóstră... se cunună..."

— „Se cunună ei aicĭ, dér când se duc în Turcia, din nou se fac Musulmanĭ".

— „Óre așa sĕ fiă cum povestescĭ tu, Iordache?"

Popa, ca fiă-care Român, era poet în suflet, numai decât fantasia a început a'i zugrăvi nisce tablourĭ, unul mai frumos decât altul.

— „Décă de bună sémă voiu boteza pe toțĭ țiganii și voiu deveni un fel de Kiril și Metodiu al Țiganilor... da ce, décă des-

psihologică a iubirei dintre pictorul de Sommervieux și candida Augustina, este admirabil făcută și sfîrșitul tragic al acestei iubirĭ emoționéză și înduioșéză până la lacrimĭ. A doua: *„Facino Cane“* este o povestire fantastică și bizară despre un nobil Venețian din familia regală, care ajunge în cele din urmă lăutar prin cârciumile din împrejurimile Parisului. In ambele aceste nuvele cetitorul va rĕmânê fermecat de spiritul de obsesvațiă, pe care autorul îl posedă în cel mai înalt grad. Volumul este precedat de o prefață a traducĕtorului, făcută după celebra critică a lui Taine, prefață, care cuprinde și biografia autorului. Volumul constă din 97 pag. și costă numai 30 banĭ (15 cr.) Pentru ușurință mai bine este a abona de-odată 12 numere, carĭ costă 3 lei 60 banĭ (1 fl. 50 cr.) Aceste cărțĭ sunt admirabil de eftine.

*

In editura tipografiei *„Aurora“ A. Todoran* din Gherla au apăru: **„Douĕ turturele de aur,** poveste populară de Laurențiu *Ciorbea*“, și: **„De când se numesce femeia porumbiță“**, poveste pop. de L. *Ciorbea*“. Prețul câte 10 cr.

*

Memoriĭ din 1848/49 de Vasilie Moldovan, broșură elegantă, de 11 cóle, format 8⁰. Prețul unui esemplar e: **50 cr.** séu **1 corónă,** plus 5 cr. porto poștal; pentru România și streinătate *1 franc 50 banĭ.* Comandele se pot face la adresa: *Traian H. Pop*, publicist, *Brașov* (Brassó) séu la *administrația „Gazetei Transilvaniei“*.

*

In tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov a apărut: **Povestirĭ economice** despre grădinărit, economia câmpului, vierit și pădurit ‘ de *Ioan Georgescu.* O carte fórte folositóre pentru plugarĭ, scrisă în stil ușor de priceput. Cartea are 136 pag. și costă 25 cr. De vêndare la tipografia A. Mureșianu“ în Brașov, și la autorul în Scorei (p. u. Alsó-Porumbák.

*

Din *„Biblioteca pentru toțĭ“*, ce apare în editura librăriei Carol Müller din Bucurescĭ, au eșit până acum 10 volume. Al nouĕlea volum este: **Castelul Peleș,** schiță istorică și descriptivă de Leo Bachelin, traducțiă de D. Stăncescu“, ér al 10-lea volum: **„Novele și schițe,** traducere de T. *Maiorescu* și *Livia M.*“ Tóte aceste 10 volume costă împreună 3 lei, separat costă volumul 30 banĭ. Tot la 1 și 15 a lunei apare câte-un volum, și astfel într'un an apar 24 volume, carĭ abonate de-odată înainte costă numai 7 lei. In asemĕnare cu mărimea cărților, prețul acesta e cât se póte de eftin. Ce privesce cuprinsul și limba, volumele apărute până acum din „Biblioteca pentru toțĭ“ sunt de-o netăgăduită valóre. Materia e bine alésă și de interes pentru ori-ce cetitor, ér traducțiile sunt făcute într'o limbă ușóră. Cu deosebire pentru bibliotecele poporale recomandăm cu stăruință aceste valoróse scrierĭ.

Non! este titlul unei frumóse colecțiunĭ de scrierĭ diverse, de *Laura Vampa.* — 165 pag. Prețul 2 lei.

*

In editura librăriei *Ig. Hertz* din Bucurescĭ (Hotel de France) a apărut: **Basta și Mihaiu Vitézul,** conferință ținută la Ateneul român, de *Neculai Iorga.* Broșura, de vre-o 65 pag. form. mare, are pe pag. primă și portretul lui Mihaiu-Vitézul.

Arta argintăriei la Românii din Macedonia.

Lucrarea de obiecte în argint datéză din timpurĭ depărtate; în Grecia și mai cu sémă în Italia, străbunii noștri o ridicară la o mare perfecțiune.

După căderea imperiului Roman, ca tóte celelalte arte cădù și ea, și de abia în evul mediu începù din nou sĕ reînflorésca, de atuncĭ a mers progresând până a ajuns la perfecțiunea la care o vedem astădĭ.

In Peninsula Balcanică cu acéstă artă se ocupau esclusiv numai Românii din Macedonia.

Până la anul 1850 obiectele se lucrau în argint topit și turnat în tipare, séu se făceau dintr'o bucată prin fasonarea cu ciocanul, căreia i-se da forme deosebite și la suprafață se desemnau diferite ornamente.

La acéstă dată se afla în Vidin un meșter iscusit de origine Italian, venit din insula Malta, al căruí nume, din nefericire, nu l'am putut afla.

Tot în acest timp se afla în Vidin și un argintar Macedo-Român, anume *Gheorghe Fila.*

Acest artist, făcênd cunoscință cu meșterul italian, și ca orĭ ce bun artist, dorind a perfecționa arta sa, se gândi cum ar face, cum ar drege sĕ fure ceva dela meșterul italian, care, bine înțeles, căuta cât putea sĕ ascundă secretul artei sale. Astfel Gheorghe Fila, tot uitându-se și ér uitându-se în ascuns cum lucra meșterul italian, printr'o aptitudine extra-ordinară, reuși a pătrunde în secretul artei sale și a'l imita. Originea acestei noue meseriĭ se datoréză măestrilor din insula Malta, de unde venise fratele italian și unde spunea el, că se lucréză argintul după metoda sa.

Gheorghe Fila, după ce mai lucrà câțĭ-va anĭ la Vidin, oraș ajuns renumit pe aceea vreme pentru lucrările sale artistice în argintărie, mai târḑiu, la anul 1855, se stabili în Bitolia (oraș în Macedonia) unde deschise un atelier și începù a întroduce noua metodă de lucrare a obiectelor în argint.

Acésta artă nouă e cunoscută de atuncĭ în Turcia sub denumirea de „Sirmatiró“ séu „Filigran“, de óre-ce ea constă în a se lucra argintul nu în bloc topit, ci în sirmă cât de fină, din care apoi se confecționéză cu multă răbdare și o măestrie miraculósă diversele obiecte de argint.

De atuncĭ artistul G. Fila, prin puterea talentului sĕu, a adus acéstă artă la o mare perfecțiune.

In anul 1875 Sultanul Abdul Azis a comandat meșterului Fila un arbore de argint unic în felul sĕu.

Acest arbore este un cap d'operă neimitabilă. Trunchiul se arată a fi crescut din pămênt, are o mulțime de frunḑe și fructe, ér în ramurile sale sunt așeḑate 31 sfeșnice de argint pentru luminărĭ de stearină. Basa arborelui este de argint masiv, representând o suprafață de pămênt împodobit cu trandafirĭ, crinĭ, fel de fel de florĭ și erburĭ, printre carĭ se vĕd și câțĭ-va fluturașĭ. Pe o cracă în vêrful arborelui se odihnesce un vultur ținênd în cioc Semiluna; ér la mijlocul pomului printre ramurĭ e fixată o colivie tot de argint pentru pasĕrĭ, și d'asupra acestei colivii e așeḑat un basin de cristal, în care se pune apă și peștișorĭ vii, ca sĕ dea un farmec și mai plăcut vederii.

Arborul acesta a costat 26,000 lire otomane, și era așeḑat în sala tronului; actualmente se află în museul otoman din Constantinopol, unde atrage admirațiunea visitatorilor.

Din atelierul neobositului G. Fila au eșit mai mulțĭ artiștĭ distinșĭ, carĭ au perfecționat cu mare râvnă arta argintăriei în filigran și au rĕspândit'o în tótă Turcia. Obiectele lucrate în atelierul sĕu aveau mare căutare îm imperiul otoman. Renumele lui Fila se rĕspândise pretutidinea, și cu ocasia Esposiției universale dela Viena, guvernul otoman trimise mai multe obiecte lucrate din atelierul meșterului G. Fila.

Obiectele sale au fost fórte mult admirate la acea esposițiune și medaliate cu medalia de aur.

In timpul din urmă, din causa desastrelor financiare suferite de imperiul otoman, căutarea acestor obiecte a devenit din ce în ce mai rară, astfel că bieții artiștĭ, carĭ făceau fală Turciei cu arta lor, acum sunt nevoițĭ sĕ'șĭ caute esistența în alte părțĭ; fără îndoială de nu vor fi incuragiațĭ în viitor, arta argintăriei în filigran, va trebui sĕ cadă în paguba și spre nenorocirea sĕrmanilor noștri frațĭ din Macedonia.

MULTE ȘI DE TOATE.

O fată, care mâncă carne de om.

Se scrie cu data de 22 Iulie din *Valdenburg* (Silesia): Nu departe de Langvaltersdorf, în colonia Krickwiese, trăia de un lung șir de anĭ pânzarul respectat și bine vĕḑut de 70 anĭ, Jungnitsch, cu fiică-sa, o fată de 40 de anĭ încă necăsĕtorită, care conducea tot-odată economia de când murise mamă sa. Inainte cu vre-o trei anĭ se vedeau semne de nebuniă la fată, din care causă fù internată pe spesele camunei într'o casă de nebunĭ. După un an fù eliberată, în firma credință, că e pe deplin vindecată. De odată, cuprinsă érășĭ de un atac de nebuniă, se repeḑi la tatăl ei, omorându-l și sfărîmându-l cu un cuțit de bucătăriă; ba începù chiar sĕ mănânce din carnea tatălui sĕu, și acest lucru s'a continuat mai multe ḑile, în decursul cărora fata nicĭ n'a mai eșit în piéță, ca sĕ-șĭ cumpere cele de lipsă pentru mâncare. De urma acestei fapte îngrozitóre s'a dat prin aceea, că fù aflată o mână de a bĕtrânului, din partea unui învĕțăcel de brutar. Ajungênd lucrul la judecată, fata n'a putut fi trasă la rĕspundere din causa nebuniei.

*

Detto.

O tînĕră păreche, ajunsă la căsniciă propriă, își procurà cele necesarii la bucătărie dintr'o prăvălie vecină, pe carte de conto.

Lucru firesc, că în familie și peste tot la căsniciă se intrebuințeza fórte multă cafea, și prin urmare posiția: *cafea* venia tare des în cărticică. De aceea comerciantul, pentru înlesnire, adaugea tot-déuna un: *detto* la vechia posițiă. Acest cuvêntel însĕ nu încăpea de loc în capul tinerei soții, venită dela sate. — Ascultă dragă — întrebà ea pe bărbățel — ce insémnă acel cuvênt: *detto?* Dér — lucru ciudat — nicĭ bărbatul nu sciù sĕ-i spună însemnarea cuvêntului. — Noi nu procurăm nicĭ-odată: *detto.* — Și plătim atât amar de banĭ pentru el, adause femeia nĕcăjită. In fine bărbățelul merse la comerciant, ca sĕ céră deslușirĭ. Se ințelege de sine, că comerciantul 'i spuse suriḑênd, că *detto* insémnà: *tot-aceea.* Bărbățelul se întórse la cuibușor cam plecoșat, unde îl aștepta nevasta sa cu nerăbdare. La început nu ḑise nicĭ un cuvênt, cu tóte bombardările femeii, dér nu a putut scăpa. — Spune-mĭ dragă și mie, ce insémnă acel: *detto?* Bărbatul rĕspunde rĕstit: — Décă eștĭ chiar așa de nerăbdatóre îțĭ spun, însémnă: *că tu drăguță eștĭ o măgăriță, și eu detto.*

Tĕrgulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 21 Iulie de 29.160 capete, la 22 Iulie au intrat —.— capete și au eșit 82, rĕmânênd la 23 Iulie un numĕr de 28.9?2 capete.

Se notéză marfa: ungurésca vechegrea dela —.— cr. până la —.— cr marfă ungurésca tineră grea dela 54.— cr. până la 55.— cr., demijloc dela 53.— cr. până la 54 — cr. ușóră dela 52.— cr. până la 53.— cr.

Marfă țĕrănéscă grea dela 40.— **până la 41.**— cr. de mijloc dela 41.— cr. **până la 42**— cr. ușóră dela 43.— cr. **până la 44** — cr.

---

pre tréba asta vor însciința episcopii, dela dênșii mitropoliții, sinodul, și atuncĭ cum? voiu rĕmânê eu simplu preot la Trestenic, nu voiu căpĕta eu loc la Galațĭ, Brăila, póte chiar la Bucurescĭ; dér ce, décă va auḑi despre asta... regele, póte chiar regina. atuncĭ... ce vei ḑice părinte Sava, ha? Botezătorul Țiganilor!“

— „Auleo! da ce-țĭ este Sfinției tale, m'ai lovit drept la splină, nu scii, că sunt surpat?“...

Popa se găsea tot sub impresiunea fantasiei sale și nu băga de sémă, că lovì pe dascăl drept peste burtă.

— „Lasă, lasă, dascăle, nu fi și tu tocmai așa, lasă că'țĭ trece, sĕ botezăm noi numai mai mulțĭ țiganĭ.“

— „Cum ai ḑis, părinte, carĭ țiganĭ?“

Sĕrmanul părinte Sava... gândea în gândul lui dascălul; bine spune dascălița mea, e smintit și bun de legat, auḑĭ sĕ boteze el țiganii!...

— „Pe care țiganĭ S-ția ta vré sĕ'i boteze, dér ce, nu's botezațĭ?“

— „Apoi nu spuneai acuma, că după-ce trec în Turchia trec din nou în ritul Mohamedan; acu te dai cu dosul la vale; odată ce trec ei din religia nóstră în alta, nu mai sunt creștinĭ; prin urmare îi putem încă odată boteza, ai înțeles?“

— „Am înțeles, numai décă or vré... cam greu, hogea lor ce caută?“

— „Ce tot dai cu hogea, dascăle, óre nu cum-va ai și tu poftă sĕ te facĭ turc?“

Dascălul scuipà mânios și-șĭ făcù cruce.

— „Sfinția ta în tot-déuna cauțĭ prilegiu, ca sĕ mĕ obijduescĭ; ba că sunt broscoiŭ, ba sarsail, acum, poftim, ḑicĭ că vreau sĕ mĕ fac turc?“

— „Da patru borcane, dascăle, și trei colacĭ unde sunt? asta nu e lucru turcesc? și te mai superĭ încă! Făcușĭ ca Bașibuzucii!“

Amêndoi tac și pășesc supĕrațĭ unul lângă altul. Zăpada scârțăia sub picióre, și Popa îmbrăcat subțire se cam strîngea de frig.

Amêndoi voiau sĕ se împace, dér nicĭ unul nu voia sĕ încépă d'întâi; dascălul însĕ a cedat.

— „Ce mai puiŭ de ger o mai fi astă nópte... pișcă chiar bine“...

— „Ai dreptate, pișcă rĕu“... Popa ișĭ frecà fruntea și se gândea: „și de ce adică ar fi rĕu...“ pe legea mea, o ideiă minunată...

De-odată el s'adresà către pricetnic.

— Bine, dascăle, că ghiața se face mai tare...

— „Bine, dascăle, că ghiața se face mai tare! óre pentru-ce îi trebue popei ghiață tare, vrea sĕ facă ghețării séu cine scie ce drăcie mai are de gând sĕ facă“, gândea dascălul, pășind alăturĭ cu popa.

— „Dascăle!“

— „Porunca!“

— „Ce credĭ, décă am face noi Iordan la gârlă“.

— „La gârlă? El nu se aștepta la așa ceva, cascà gura și se lovesce peste vine“.

— „Nu pot sĕ sciu, cum socotesce Sfinția ta, n'ar fi rĕu... numai décă ar voi faraonii“.

— „Ce sĕ nu vrea? se póte? chiar sfintele scripturĭ ḑic, că botezul sĕ se facă în Iordan, și sĕ nu vrea?“

Dascălul n'a rĕspuns, numai gândea: ce o mai fi și asta, n'am ḑis eu, că scornesce vr'o drăcie.

— „Ce facĭ, dascăle?“

„Mĕ gândesc, părinte... n'a mai fost asta, ca sĕ se boteze la gârlă... ceva nou... ce va ḑice părintele Blagocinul... te-ai gândit părinte?“

— „Dascăle, tu când începĭ a te treḑi, te facĭ prost; apoi nu se ḑice în sfintele scripturĭ?“

— „Așa este, dér totușĭ... nu s'a făcut, sĕ nu căpĕtăm beleaoa... sĕ luăm și pe popa Ion, e mai bĕtrân, tot e fără prihod, sĕ câștige și el vre-un franc“.

— „Dascăle, fac un raport, că te dai la o parte dela împlinirea funcțiilor tale bisericescĭ, ai auḑit?“

Dascălul se scărpinà în cap și nu ḑise nimica.

— „Mâne, înainte de slujbă, sĕ vii pe la mine“.

— „Ascult“.

(Va urma.)

POVEȚE.

Nimicirea furnicilor. Odată cu sosirea căldurilor, furnicile încep sĕ facă invasiunĭ supărăciόse prin case. Cum sĕ scapĭ de ele? Ḑiarul *„Practicien“* spune următorul mijloc: Sĕ se rĕspândéscă cu o linguriță, pe drumul urmat de furnică, flóre de pucióśă. Séu sĕ se pue în apropierea locurilor de unde es furnicĭ, frunḑe și foi de hârtie, unse cu miere séu cu strop. Când hârtiile s'au umplut de furnicĭ, se ard séu se aruncă într'un lighian cu apă, luând mai întâiu precauțiunea de a vărsa în apă o linguriță de untdelemn, ca sĕ nu pótă fugi furnicile.

*

Păstrarea untului pe timp de vară: Se pune untul pe un tăier. Se ia o ólă de pus florĭ, așa de mare, încât tăierul cu unt sĕ încapă sub ea. Se înfășóră acéstă ólă cu o flanelă și se pune în apă cu flanelă cu tot, 15 minute. După aceea se pune óla, învĕlită în flanelă, cu gura în jos, peste tăierul cu unt. In chipul acesta untul rĕmâne tare și prospĕt, chiar décă ar fi espus la cele mai marĭ căldurĭ.

*

Scóterea petelor de rugină din albiturĭ: Se frécă bine pata cu o soluțiă de protoclorură de staniu. Pe urmă se spală bine cu apă caldă, se clătesce cu apă rece și pata dispare.

*

Camerele de curênd văpsite se pot folosi spre locuire numai décă întrebuințăm următorul mijloc: Se pun în fiă-care odaiă douĕ vase, douĕ farfurii, de pildă, avênd fiă-care câte 60 de grame de acid sulfuric. Vasele trebuesc așeḑate la cele douĕ capete ale odăiei. Aburii de acid sulfuric absorb fórte repede aborii văpselii, și apoi după o ventilație de câte-va óre odaia póte fi locuită.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 23 Iulie n. 1895.

Seminte	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenesc	80	7.--	7.05
Grâu dela Tisa	80	7.05	7.10
Grâu de Pesta	80	7.—	7 05
Grâu de Alba-regala	80	7. -	7.05
Grâu de Bácska	80	7.10	7.15
Grâu ung. de nord	80	.—	.—

Seminte vechĭ ori nouĕ	soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	5.50	5.60
Orz	nutreț	60—62	.—	.-
Orz	de vinars	62.64	.—	.—
Orz	de bere	64.66	.—	.--
Ovĕs		39.41	6.10	6.30
Cucuruz	bănăț.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	73	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	—.—	—.—

	Productediv.	Soiul	Prețul dela	până
Prețul pe 100 chilograme.	Sem. de trif.	Luțernă ungur.	—.—	—.—
	—	francesă		—.—
	—		—.—	.—
	„	roșiă	—.—	—.—
	Oleu de rap.	rafinat duplu	-.—	-.—
	Oleu de in		—. -	—.—
	Uns. de porc	dela Pesta	51.—	52.—
	„	dela țeră	—.—	—.—
	Slănină	svêntată	48.—	49.—
	„	afumată	53.-	54.—
	Sĕu		—.	—.—
	Prune	din Bosnia în buțĭ	13.25	13.5
	„	din Serbia în sacĭ	13.75	14.—
	Lictar	slavon nou	17.—	17.50
	„	bănățenesc	—.—	.—
	Nucĭ	din Ungaria		
	Gogoșĭ	ungurescĭ		
	„	sêrbescĭ		
	Miere	brută	—.—	—.-
	„	galbină strecurată	—.—	—.—
	Ceară	de Rosenau	—.—	--.-
	Spirt	brut	—.—	—.—
	„	Drojdiuțe de spirt	—.—	—.—

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

IULIE are 31 ḑile. CUPTOR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	16 M. Antinogem	28 Inocențiu pp.
Lunĭ	17 S. m. Marin	29 Marta
Marțĭ	18 M. Iacint și Emil.	30 Ceatrice
Mer.	19 C. Macr. Dian	31 Ignațiu de Loi
Joi,	20 † **Sf. prof. Ilie**	1 August. Petru
Vin.	21 C. p. Sim. și Ioan	2 Gustav
Sâm.	22 S. Maria Magd.	3 M. Stefan

Bursa de Bucuresc

din 23 Iulie n. 1895.

Valorĭ	Dobênda	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	101.—
Renta amortisabilă	5%	„ „	99.½
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.--Iul.	98.⅝
„ „ din 1893	5%	„ „	98.⅝
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	97. -
„ „ (Impr. de 32. ½ mil.	4%	Ian.-Iulie	87 ½
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	88.—
„ „ (Imp. de 274 m. 1890	4%	„ „	88.¼
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	88 —
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	88 -
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	102.—
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	283.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.--Iul.	97.½
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	— —
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	97 ¾
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	92 ⅞
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	94 ½
„ „ „ „	5%	„ „	89 ⅞
„ „ „ Iașĭ . .	5%	„ „	82 —
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	98 -
	V. N.		
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v	- .—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1582.
Banca agricolă	500	150 v.	239.-
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	407.—
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	423.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	335.--
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	165. -
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	100. -
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	500	„ „	—.—
„Bistrița“ soc. p. f. hârtii 30 %	100	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	20	„ „	—.—
20 francĭ aur			20 10

SCOMPTURĬ:

Banca naț. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg . .	4½%
Casa de Depunerĭ	7½	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	4%	Elveția	3%

Cursul losurilor private

din 23 Iulie 1895.

	comp.	vinde.
Basilica . . .	8. -	8.20
Credit	199.50	200.50
Clary 40 fl. m. c. . .	59.25	60.25
Navig. pe Dunăre . .	145.—	150.—
Insbruck	28.—	—.—
Krakau	27.50	28.25
Laibach	23.—	24.—
Buda	61.50	62.50
Palffy	61 —	62.—
Crucea roșie austr. .	17.25	17.65
dto ung. . .	11.25	11.85
dto ital. . .	13.10	13 50
Rudolf	23 50	24 50
Salm	70.50	71.
Salzburg	27.--	28 50
St. Genois . . .	72.50	73.50
Stanislau	42.—	46.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	150.—	—.—
dto 4% 50 .	72.—	76.—
Waldstein . . .	53.—	55 —
Sêrbescĭ 3% . . .	39 25	40.25
dto de 10 francĭ	--.--	--.—
Banca h. ung. 4%	130.—	130.40

Prețurile cerealeor din piața Brașovŭ.

Din 26 Iulie st. n. 1895

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta a triacă. fl.	cr.
1 H. L.	Grâu { cel mai frumos	5	40
„	Grâu { mijlociu . .	5	—
„	Grâu { mai slab . .	4	70
„	Grâu mestecat . .	3	60
„	Sĕcară { frumóśă .	3	50
„	Sĕcară { mijlociă .	3	20
„	Orz { frumos .	3	80
„	Orz { mijlociu .	3	40
„	Ovĕs { frumos .	2	20
„	Ovĕs { mijlociu .	—	—
„	Cucuruz	5	—
„	Mălaiu	4	80
„	Mazĕre	5	80
„	Linte	7	—
„	Fasole	4	80
„	Sĕmênță de in . .	10	—
„	Sĕmênță de cânepă	4	80
„	Cartofĭ	1	40
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	48
„	Carnea de porc . .	—	48
„	Carnea de berbece	—	32
	Sĕu de vită próspĕt	21	—
100 kil.	Sĕu de vită topit	32	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 25 Iulie 1895.

Renta ung. de aur 4%	123.20
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.85
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	125.20
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	103.10
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	122.—
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	98.—
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	98.75
Imprum. ung. cu premii	157.70
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	146.—
Renta de hârtie austr.	100.60
Renta de argint austr.	100 80
Renta de aur austr.	123.75
Losurĭ din 1860	156.—
Acții de ale Băncei austro-ungară.	1059.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	484.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	397.10
Napoleondorĭ.	9.64
Mărcĭ imperiale germane . . .	59.42½
London vista	121.50
Paris vista	48.12½
Rente de coróne austr. 4%. . .	100.05
Note italiene.	45.90

Proprietar: **Dr Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Plecarea trenurilor din Braș.

1. Dela Brașov la Pesta

Trenul mixt: 5 óre 8 min. diminéța.
Trenul accel.: 2 óre 45 min. după am.
Trenul de persóne: 7 óre 43 min. séra.
Tr. accelerat: 10 óre 26 min. séra.

2. Dela Brașov la Bucurescĭ:

Trenul de pers.: 3 óre 55 min. dimin.
Tr. accelerat: 5 óre 14 m. dimin.
Trenul mixt: 11 óre inainte de ameḑĭ.
Trenul accel.: 2 óre 19 min. după am

3. Dela Brașov la Zĕrnescĭ. (Gara Bartolomeiu.)

Trenul mixt: 9 óre 5 min. diminéța.
„ „ 5 „ 13 m. după am.
Trenul mixt: 9 óre 30 min. séra.

4. Dela Brașov la Ch.-Oșorheiu.

Trenul de persóne: 3 óre 5 după am.
Trenul mixt: 8 óre 50 minute dimin.
Trenul mixt: 5 óre 20 min. dimin.

5. Dela Brașov la Sinaia*)

Trenul de persóne 6 óre 40 min. séra.

Cursul pieţei Braşov.

Din 26 Iulie 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.58	Vênd.	9.60
Argint român.	Cump.	9.52	Vênd.	9.56
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.60	Vênd.	9.62
Galbenĭ	Cump.	5.64	Vênd.	5.68
Mărcĭ germane	Cump.	59.—	Vênd.	—.—
Ruble rusescĭ	Cump.	129.—	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.82	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Anunciurĭ
(inserţiunĭ şi reclame)

Suntŭ a se adresa subscrise, administraţiunĭ. In casulŭ publicării unui anunciu maĭ mult de odată se face scădĕmêntŭ, care cresce cu câtŭ publicarea se face maĭ de multe-orĭ.

Administraţiunea „Gazeta Transilvaniei."

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.